

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Slav 8862.2

THE SLAVIC COLLECTION

Harvard College Library

GIFT OF

Archibald Cary Coolidge, Ph.D.

(Class of 1887.)

Received 1 July, 1895.

over songs of youth

~~Vol~~
Danilo Medić

Agrem 1873

(Serbo-Croatian)

1873.

copy

Star 8622

1873

Sl.

crv

Knj. 22

RAZLIČITE

PJESME

PRVOG DOBA

O
DANIL~~A~~ MEDIC~~A~~

U ZAGREBU

TISKOM DRAGUTINA ALBRECHTA.

1873.

RAZLIČITE

PJEŠME

PRVOG DOBA

DANI^oL^o MEDICA.

U ZAGREBU.

TISKOM DRAGUTINA ALBRECHTA.

1873.

Slav 8862.2

Trinity College Library

Amherst College, Ph. D.
1, 1900

PREDGOVOR.

Poslje duge i žestoke borbe s različitim preprekama izidje mi za rukom izdati na svjet ovo malo djelce, koje nosi samo književni karakter. Izlazeći s njim na javnost ja ga kao takovog preporučujem prijateljom hrvatske knjige, a osobito rodoljubivoj mladeži.

Ako si blagosklonjeni čitaoc dade truda, te pomno pročita ovo nekoliko pjesamâ, uviditi će, da se tu nisam obzirao na moj sadašnji položaj, u koji me postavi samo **moje uvjerenje**. U ovom djelcu neću da zastupam ni jednu političnu stranku u Hrvatskoj; za to sam izbjegnuo svake zadjevice; s druge strane pjesma zahtjeva za svoj predmet samo **čednost i uzvišenost**. Neke iz ovih pjesamâ prevedene su na ruski, njemački i francuzki jezik. Medju posljednje spada i pjesma „**Napoleonu Prvome**“ koju sam našampav, je preveo u prozi na francuzki i odpravio Napoleonu III., usljed toga dobijem od njegova tajnika sljedeći odgovor:

Chislehurst

Cambden-house 2. Novembre 1872.

Monsieur Medić!

»L'Empereur a reçu la lettre que vous lui avez adressée ainsi que les vers que vous avez composés en l'honneur de Napoléon I. son oncle.

Sa Majesté les a lus avec plaisir ; Elle a appréciée les sentiments nobles et élevées qui vous les ont inspirés, et ceux que vous avez exprimés dans ce chant d'admiration pour l'Auguste Chef de la dynastie. Sa Majesté me charge **de vous offrir tous ses remerciements.** Agréez, Monsieur, l'assurance de ma considération **distinguée.**«

Le secrétaire de l'Empereur :

Pietri m. p.

U isto vrijeme šalje mi marquis Hautefleuve 128 Napoleona, koji su od prilike iznosili po ondašnjem kursu 1100 fl. 80 n. a. v. Ja nijednog ni drugog pisma ne htediti davati javnosti, da nebi bio proglašen kao »bonapartiste engagé« s tim bolje što politično uvjerenje i umjetnost nemaju ništa obšteta. Neobzirujući se dakle ni na što, nego na samu stvar, koja je pred čitaocem, ostaje mu izreći svoj pravedni sud.

U Zagrebu dne 1. svibnja 1873.

Danilo Medić.

Pjesme moje.

jesme moje, kitno cvjeće,
Blazi zvuci rodnog kraja,
U vami se sve okreće:
Muka pakla, sreća raja;
Sad ste kano djeva smjerne,
Sad gordošću neumjerne.

Slobodne ste kano soko,
A velike kano nada,
I vesele kano oko
Ili srdce kad nestrada;
Sad ozbiljne poput starca
Sad groznije od udarca.

U vami je ljubav sveta
Sladka mačta, vjera tvrda,
Pizma, zloba i osveta,
I svetinja i pogrda,
Smrt i život, raj i pak'o,
Dobro, zlo i naopako.

Vi ste vrazi tužnog groblja,
Vi ste luči mračne tame,
Bič i kuga crnog roblja
U vama su slike sâme:
O ljubavi i slobodi
O nevolji i nezgodi.

Za to moje misli ginu:
Sve za konja i junaka,
Za hrvatsku domovinu,
Za ljepotom dievojakâ,
Za poletom sokolovâ
I spomenom pradjedovâ.

Poslje svake rujne zore
 Kad no su mi na um pale:
 Bajne luke, lomne gore,
 Vile su me natjerale,
 Da se latim zlatne strune,
 Da pozdravim huku Unne.

Što tanane rosi site,
 Site drhéu, rjeka teče,
 Ali, jao Velebite,
 Još na tebi njegve zveče;
 De prekini teško puto,
 Junak mrzi robstvo ljuto!

Hrvatskoj.

Da si zdravo zemni raju,
 Zibko mojih sretnih danâ,
 Da si zdravo rodni kraju
 Ratobornih Frankopanâ;
 Da si zdravo sinje more
 I urvinâ viti bore.

Da ste zdravo gorde stijene
 Velebita, stane vilâ
 I dubrave nakićene,
 Da si zdravo zemljo mila,
 Junakinjo ratoborna,
 Nevjestico neukorna!

Kad pogledam tvoje luke
 I sjetim se djetских igrač
 Na srdcu mi minu muke
 I bodro mi srdce igra,
 Kano talas kad se krene
 Da o tvrde udri stijene;

Al' mi opet tužno zebe:
 Misli mi se jadne smetu,
 Kad na krstu uzrim tebe
 Mučenicom razapetu;
 Težje su mi muke tvoje
 Nego ljute rane moje.

Sâvo, Sâvo diko naših sadâ,
 Nazovi mi barem jednu stranu
 Gdje veseli Hrvat nebi strada'
 Nenoseći na srdašcu ranu;
 Istok ga je lancem okovao,
 Zapad mu je srdce otrovao.

Na istoku boravi u mraku,
 Na zapadu brani tudje krune,
 Na sjeveru barbare u fraku,
 A na jugu gorku sudbu kune;
 Svagdje tudjin, nigdje nikog svoga
 Al' još nade negubi u Boga.

U Zagorju pod stogovi ječi,
 Na Dunaju pase tudja stada,
 Na Adriji lišen rodne rječi
 I tudjinu u naručaj pada;
 Svagdje tudjin, nigdje nikog svoga
 Al' još nade negubi u Boga.

Na Korani robske lance nosi
 I u tami polunočnoj sanja;
 Na Padu ga mač latinski kosi
 Na Timoku u mečetu klanja;
 Svagdje tudjin, nigdje nikog svoga
 Al' još nade negubi u Boga.

Nit' će vragu svoje ime kriti
 Dok se magle nad Hallanom vijū,
 A Perun ga s vedra neba štiti,
 Dok mu toke topla prsa kriju,
 Dok se skrlet-kabanice šire,
 Uz zvuk blagi gromoglasne lire.

Rodna zemljo samohrana majko,
 Veleurna izlomljena krila,
 Mačte moje potopljena šajko,
 Osjeti se što si negda bila,
 Dok ti Bizanc vjere nepogazi,
 A Lacium s Bogom neomrazi.

Tudjin s tebe plašt skrletni skide
 I na tjelo crni frak navuče
 Čeri tvoje jezika se stide
 A sinovi povjest tudju uče;
 Vrag ti valjak na glavu nataknu
 I ponosni kalpak s čela maknu.

Ah minuše tvoji stari dani
 Djeca tvoja grozne suze liju;
 Kamo tvoji ratoborni bani
 Kojih djela tamne sjene kriju?
 Ti postade nizka čina žrtva,
 Ranjena si, ali njesi mrtva.

Kamo Solin i Krapina slavna,
 Kamo dvori vele vlastnih kraljâ,
 Koje slavi povjest starodavna
 Zvukom štita i zvekom sabaljâ?
 Otac čuti, unuk djeda pita,
 I na vedru čelu starca čita:

»Još Hrvatska nekloni u nadi
 Dok joj ponos ljutu ranu vida,
 Blaga pjesma gorki život sladi,
 Dok je iskre djevojačkog stida
 Dok joj ranu ljubav naša cjeli
 Dok se Balkan u snijegu bjeli«.

Roblje, roblje, okani se plača
 Ti si junak, robstvo za te nije,
 Robstvo bježi plamenoga mača,
 Duh junački još u tebi zrije,
 Ti za voljnost rjeke krvi proli,
 Za tobom me tužno srdce boli.

Zemljo slave, koljevko junakâ,
 Pomeni se tvojih starih danâ,
 Budi opet velika i jaka;
 Budi Šparta dok ti gori rana
 Rim i Hellas kada gvôždje sjeva,
 Budi Homer kad se pjesma pjeva!

Velebitu.

Velebite vilovito stjenje,
 Ljubim tvoje mirisavo smilje,
 Tvojih dragâ raznocvjetno bilje,
 I vrleti oholo kamenje,
 Vite jele nakićene grane,
 I Krbave krilonoge Vrane,

Braću moju na glasu junake
 Skerlet-plašte i oružje sjajno,
 Bojna polja, pradjedovske rake,
 Tvoje zvjezde, tvoje nebo bajno,
 Tvoga sunca blagotvorne zrake,
 Tvoje vjetre i tvoje oblake.

Ljubim tvoje visoke timore,
 Svetičeva *) nepresušne mlaze
 I Udbine krvave zalaze,
 Tjesna ždrjela, nepristupne gore
 I mrkoga u urvini vuka
 I druga mu hrvatskog hajduka.

Velebite pradjedovski stane
 Zemni raju, vrelo mojih želja
 I uzroče plaća i veselja;
 Srdca moga otvorene rane,

*) Vrelo pod Udbinom, poznato iz narodnih pjesamâ.

Ljubim tvoja koljena i skute
Tvojih staza vratolomne pute.

Ljubim tvoje čudotvorne vile,
Djece tvoje vojinstvene šale,
Rodne Like plahovite vale,
Stare dube, jablane i tile;
Strme klance, neprohodne šibe
I po njima vesele kolibe.

Velebite care naših gorâ,
Ti si Olimp, ali grčki n'jesi,
Jer u tebi nestanuju bjesi;
Ti si dika jadranskoga mora
I prastaro sjedište Hrvata,
Pjesma ova neka ti je plata!

Z a v i ĉ a j.

Anadeš-li ti one gore
Gdje skok Unne gromom pada,
Gdje se vihri s maglom bore,
A oblaci teška grada
Pokrivaju krute staze,
Gdje kroz magle oro leti,
A planinske vile slaze
Hladnoj gori niz vrleti?

Zar ti neznaš toga kraja
Gdje se na te nebo smije
Gdje se srdce srcem spvaja
Gdje uz vjernost ljubav zrije,
Gdje tišina časom vlada
A sad rêk' bi da će tmine
I oblaci iznenada
Pogutati sve planine?

To je mila domovina,
 Gdje najprije rujna zora
 Pozdrav šalje iz daljinâ
 Velebitu caru gorâ;
 To je naša rodna strana
 Sto put krvi polivena
 I kopitom potapkana
 I na sablji izmjerena;

Tu pozdravih prvim glasom
 Djetskog plača mutnu Unnu
 Gdje se negda nad talasom
 U laganu igrah čunu,
 I uvidih kretnju kola,
 I ostavih moje luke,
 Vrana konja i sokola,
 I gusalâ začuh zvuke.

I zakopah djetske šale
 S kojima se negda bavi,
 Što su davno u prah pale
 I naručaj zaboravi.
 S njima ode sretno doba,
 Koje prašta kad se skrivi,
 Koje ne zna što je zloba
 Niti strasti plamen živi.

Kad se moje srdce sjeti
 One sladke uspomene
 Veseli me duh obleti
 I izčeznu tamne sjene;
 Kad se sjetim mojih ivâ
 I zeleni onih lugâ
 Mojih gorâ, mojih njivâ
 Na srdcu mi mine tuga.

Da izvidam moje rane
 O njima ću pjesme pjeti;
 Dokle bolji danak grane,
 Da ih čuva u pameti

Vrli guslar rodnog kraja
A kad robksi lanci puknu
I slobodna bude raja,
Da mi pjesme neumuknu,

Nego da je od Adrije
Do Dunaja braća poju
I dok magla Hallan krije,
Da pjevaju pjesmu moju :
»Hrvatske su ono gore
»Gdje skok Unne gromom pada,
»Gdje se vjetri s maglom bore
»I s oblaci težka grada!«

Napoleonu Prvom.

S lava tebi kavalire
Bez ukora i bojazni,
Veleume gorostasni,
Koga ime neumire
Dok se nebom sunce kreće;
S njim se cjelo ljudstvo diči,
Jer je svijuh inih veće
I samome Zevsu liči.

Vele vlastni care carâ,
Koga Klio vjekovječi,
Primi ove skromne rječi,
Da ti ime puno čara
U nebesne zvijezde kujem,
Da ti gledam vedra lica
I od smrtnih odlikujem,
Kano orla izmedju pticâ:

Sto si svjetu oči otvorio,
U njedrama donio slobodu,

I u maču slavu svome rodu;
 Tvoj se or'o gordo k nebu vio
 I nosao znak rata i mira;
 Pred tobom je kleti krvnik pred'o
 Na pobjede tvojih grenadirâ
 Zavidno je Zevs s Olimpa gled'o.

Štitio si slaba i nejaka
 Kaznio si neprava i kriva
 A milost si carima dariva;
 Djela tvoja dostojna junaka
 Dopirahu po svijetu dalje
 Nego luči vječnosjajna Feba
 Što s iztoka zemlji pozdrav šalje
 Kad izmjera plave svode neba.

Od Balkana do atlaskih gorâ
 Bjehu stalne medje Frankistâna;
 Vodopadi šumni Eridâna
 I talasi ledenoga mora,
 Starodavni svodi Piramidâ
 Kažu znake tvoje velevlade,
 Kano Issos silu Heraklida,
 Pošto pred njim Grčka u prah pade.

Pred tobom je zemlja zadrhtala:
 Ti se iznad Aleksandra vinu,
 Ti Cezaru vjenac s glave skinu,
 Ti nasljedi slavu Hanibala;
 Tvoj je udar robske lance kida:
 Od brjegova studenoga mora,
 Do Pindusa vratolomnih gorâ;
 Od Garone do kitajskog zida.

Nad svodovi arkoliskog mosta
 Na brjegovi ponosite Rajne
 I u žića gromoglasnih Hajne
 Tvom junačtvu spomen vječni osta;
 Helvecie nepristupne stjene,

Austerlica plavetna nebesa
 I poljane Marenga i Jene
 Stoje znakom tvojijeh čudesâ.

Sa stolice velevlâstna Rima
 Jedinca ti gorka sudba uze,
 Sva Francija proli za njim suze,
 Jer izgubi u njem sve što ima;
 Pak i tvoje tjelo u grob sprati,
 No veleuni medju nama brodi:
 Njega vrijeme kosom nedohvati,
 Da ti mjesta bojevâ pohodi.

Sad na Istru generale kliče,
 Sad na Tibru zove mladog sina,
 Sad na hladnoj stjepi Borodina
 Hrabru stražu pod barjake viče:
 Milione oko sebe skuplja:
 Tu pred sjenom trouglog šešira
 Kano pčele iz duboka duplja
 Vrvi nebroj tvojih grenadirâ.

Čini mi se da sunu komete,
 Da na zemlju plavo nebo pane,
 Da pokrije gore i poljane
 Tvoje bi ga ostre bajonete
 U bezćutnom zraku dočekale;
 Da se sami bozi gvôždja late
 I na tvoje udre generale
 Vezani bi izišli preda-te.

Da se mrtvi iz Orkusa skupe,
 Da se na te višnji dusi krenu
 I gromovi iz neba zaždenu
 Još da rjeke iz koritâ stupe,
 Čini mi se da bi se u mahu
 Sve stihije opet mirno slegle,
 I k'o vrazi u bezćutnom strahu
 Nazad bi se pred tobom razbjegle.

Sjena tvoja trepti pred junaci:
 Tu orlovi strjeloviti lete,
 Tu se nižu ratoborne čete,
 Tu se viju svileni barjaci,
 Konji vrište, ljuti čelik zveči;
 Oči tvoje kano munja sjaje
 A gromom se ore kobne rječi:
 »Straža gine, al se nepredaje!«

I zorom se ljuta bitka stiša,
 Sve izčezne, oružje zamuči,
 A tmina se od svjetlosti luči;
 Tad iz vedra neba grone kiša:
 U ponore rjeka krvi roni;
 Nelepeću magloviti stjezi,
 Niti nado smrtonosno zvoni;
 Samo stoje usamljeni brjezi.

Prije no se žarko sunce rodi
 I nad slavnim sine Austerlicom,
 Tvoj geniji bane s voštanicom,
 Ter po polju tamo, amo hodi
 I vragove tvoje gorko kune
 I nevjeru krute sudbe kori,
 A iz neba grmnju glasne strune
 I gromom se zlatna lira ori.

»Povjest priča, legionu leže,
 Al' još sjaji sunce tvojih danâ:
 Spavaj mirno vodja Frankistâna
 I od sjene tvoje vrazi bježe;
 Ime tvoje propanuti neće,
 Dok se sunce od iztoka radja,
 Dok se zemlja oko njega kreće,
 Dok se pravda traži i nagadja.

Dok Garone ponosite vale
 Zlatni krčak ljepih djeva crjepi;
 A nebudi vrazi tvoji sljepi,

Vile bi te u zvjezde kovale:
Na Olimp bi nesle tvoju raku,
Da u hramu štitonosna Marta
Kano sunce sine u sumraku
Ponosito ime Bonaparta«.

Hanibal.

itro žreci i sufeti,
U hramu vas vodja čeka!«
Glas se ori, narod leti
Razleže se kršna jeka:
Tu lavová ljutih rika,
Tu brzijeh konjâ vriska,
Gluhi šapat, šum i vika
I svuda se narod tiska.

A Hamilkar u oltara
Sam mu pogled Rimu grozi,
Stoji sredi poglavarâ,
Kano Moloh medju bozi.
Jedva što se mnoštvo steče,
Uz hrabroga Hamilkara
Maloljetni junak kleče
I za otcem progovara:

»Kunem ti se rujnom zorom
I sunašca prvim zrakom
I Atlasom lomnom gorom,
Dnevnim lučem, noćnim mrakom;
Kunem ti se prvim plačem,
I devetim mojim godom;
Kunem ti se punskim mačem
I ponosom i slobodom.

Kunem ti se mojim štitom,
 I pjesamâ naših zvukom;
 I stolicom ponositom;
 Kunem ti se desnom rukom;
 Kunem ti se tokom Nila;
 I tako mi očnog vida
 I tako mi višnjih silâ
 I visine Piramidâ.

Kunem ti se ljutom ranom
 I njezinim blagim ljekom,
 Kunem ti se zadnjim danom
 I majčnim slatkim mljekom,
 Kunem ti se vjernim robom
 I otčinskim tvojim hljbom
 Kunem ti se samim tobom,
 Kunem ti se plavim nebom.

Kunem ti se orla letom
 I tako mi sviju bjesâ;
 Kunem ti se svijem svjetom
 Od Orkusa do nebesâ,
 Kunem ti se tvojom vlasti
 I tako mi djetskih šalâ
 I vojničke naše časti
 I imena Hanibala:

Da ću vječnim strahom Rima
 I Rimljanâ krvnik biti
 I neću se nigda s njima
 Ni u grobu pomiriti;
 Ja sam Rimu kuga, bjeda
 I strašilo za togate:
 Za odrasle i za čeda
 Za uboge i bogate.«

I minulo neko vrijeme,
 Rima stiže teška kletva;
 Još neklija zlobno sjeme
 A osveta posta žetva:

Već u prahu Sagnut spava
 I nesta mu s zemlje traga
 A Hanibal poput lava
 Preko gorâ, preko dragâ

Gazi Alpâ lomne hride
 I prezire svake trude;
 Pod zidove Rima ide,
 Da ga Puni na smrt sude;
 Man se kupe legion
 Na Trebiji, na Tićinu;
 Vrazima se sreća kloni;
 Svuda rimski bojci ginu.

Po svuda ih sreća služi
 A Hanibal čete vodi,
 Da za Rimom ruku pruži,
 Da ga spali, preporodi:
 Da protjera mirne lare
 I penate iz domovâ,
 Da poruši dvore stare
 Da zapali hram bogovâ.

Rima snadje veća strava
 Od vojvode Kartagenâ,
 Nego kada zlato dava
 Težkim vjesom čorde Brena.
 U korot se majke svile,
 I plaše se djeca mala
 Kad o prjekom jadu cvile:
 »Muči eto Hanibala!«

Na zemlji je sve netrajno:
 Sljepa sreća, mladost luda,
 Sudbe krute vrijeme krajno,
 Plač i tuga, starost huda:
 I hlabroga vodju više
 Stara sreća nepomaga:
 Bogovi ga ostaviše
 I predjoše u stan vraga.

Iznad Zame suton pada;
 Noć prolazi, časi lete
 No junak se neprepada,
 Već razgleda hrabre čete:
 »Jednog na sto, više nema«
 Misli sjetan Hanibale
 I s time se u boj sprema,
 Da udari na ostale.

Zora sinu i na njega
 Vodi mladi Scipione:
 Sto orlovâ, trista stjega;
 No junački duh neklone
 Već uporno vraga srete.
 No zaludu sile male
 Nadvladaše rimske čete,
 I podleže Hanibale . . .

I usamljen junak stoji,
 Hrabra mu je vojska pala,
 Samo zadnju nadu goji
 U viteškog Hadrusbala
 I u sretni izhod rata;
 Al gle opet sreće hude,
 Odsječenu glavu brata
 Rimljani mu na dar nude.

Vitez uzrjev rusu glavu
 Vjerolomnu sudbu kune
 I da barem spase slavu
 Pod barjake kliče Pune;
 No spavaju legion
 Nestade mu ljutih lavâ
 Nemiču se teški sloni,
 Samo osta cigla slava.

Još ne vrze rata sjena
 A na Tibru Katon ište:
 »Da se ruši Kartagena!«
 Uplašene majke pište

I svake se žrtve čine,
 A Hanibal natrag kani,
 Da je spase, il' da gine
 I da svetu kletvu hrani.

A djevojke nakit nose
 Da se iz njih lanci kuju
 I svilene režu kose
 Da se uža zasukuju;
 Posvuda se čete kupe
 Da se brani voljnost grada
 Da ga vrazi skupo kupe,
 Ako junak nenadvlada.

Tu se svaka čuda tvore . . .
 Već se ruše gorde stijene
 I dvorovi punski gore
 I nestade Kartagene;
 A Scipio sredi dima
 Na krvavi prizor zirnu;
 U njem uzrjev sudbu Rima
 Junačko mu srdce dirnu!

Vodja Punâ srdca tužna
 Mahnu grada razvaline
 I bez svite i bez sužnja
 Odvrže se u planine,
 Ter od tuda na sve kralje,
 Na knezove, velikaše
 Moleć čete knjige šalje —
 No žene se Rima plaše!

Svjet se rimskoj slavi divi,
 A Rim sama sebe vara
 Jer Hanibal i sad živi,
 I već šalje poklisara,
 Taj zaklinje Antioha:
 Daj ga predaj vlasti Rima,
 Dok nam opet sin Moloha
 Neudari na vratima.

Tad on nagnu čašu jeda
 I na zemlju mrtav pade,
 A Laciū pripovjeda
 Prepaćene težke jade
 I slavu mu svjetom širi;
 Utuviše djeca mala
 I Rim s k'jem se nepomiri:
 »Muči eto Hanibala!«

Aleksander Veliki.

sruši se gorda Tiva
 Hellas ljute rane vida;
 Već u krvi iztok pliva,
 A falange Heraklida
 Minuv tužno stjenje Tira
 Vraćaju se iz Misira.

Već potonji Kodomana
 U krvi se mrkoj kupa,
 A stolicu Perzistana
 Vitorogi taran lupa,
 I ljulja se sto balistâ,
 I careva sablja blista.

Iran gordom glavom klonu
 A car sredi Perzipolja
 Na krvavu sjedi tronu:
 Bogova se svrši volja,
 Sad dolazi red na Pora,
 I Indostan pasti mora!

Ni to njemu nije dosta:
 Jer zamišlja veće čine
 Za Indijom Olimp osta,
 I kad Zevsa s njega skine
 Tko će onda da mu smeta
 Da se zove carem svjeta?

Već pred vojskom car i svita
 Kroz pustaru mračnu grede,
 I sjaje se koplja vita;
 Za njim ratne sprave sljede
 A Pendžabom iz daleka
 Razdaje se kršna jeka . . .

Glas umuče, vojska ode,
 No brzo je duhom pala
 Nepijući hladne vode,
 A car svoga Bucefala
 Po debelu vratu gladi,
 Perkoseći žedji, gladi;

I na tužni prizor gleda,
 Namrštio vedro čelo;
 Hefestion lica bljeda
 Zrinu cara neveselo,
 I znava da ga žedja mori
 Ovako mu progovori:

»Care zemlje, sine neba,
 Vojska neće poći dalje,
 Nit' je vode nit' je hljeba
 I evo me k Tebi šalje;
 Ona ime Tvoje kune,
 Strah me care, biće bune.«

Aleksander mirno sluša
 I vjernu se smije drugu,
 No ipak ga boli duša,
 Premda smijeh skriva tugu,
 I s brza se konja spusti
 Hotjev nešto da izusti . . .

U to k njemu četa vrvi,
 I ore se kobni glasi:
 »Vode, vode, ili krvi!
 Da nam ljutu žedju gasi

Il' nas natrag doma vrni,
Il' nam ljutu žedju trni!«

I sve dalje glasi lete,
Urnebes se gromom ori,
A car rēk' bi da se smete
Tužnim glasom progovori:
»Pričekajte bolje zgode
Ta i ja bi pio vode«!

Družba začuv rječi cara
Porazena pred njim pade
K'o pred vihrom jela stara,
A pred njega vitez stade
Iz šlema mu vode nudi,
Da mu žedja nenahudi.

Da ne trpi ljute muke,
Već da s vodom tjelo krepī;
Car mu uze šlem iz ruke
I gleda ga; vitez strjepi,
I opet ga piti moli,
No car pred njim vodu proli.

I naglo mu u rieč pada:
»Ja neželim da je vidim
Kad mi vojska za njom strada,
Jer se bez vas piti stidim;
Da se stjepom rjeke liju
Ja bi pio poslje svijū!«

Vojska poput gospodara
Zaboravi težke trude:
Ne boji se više žara
Nit' joj ine muke hude
Nit' je straši žedja ljuta
Budi teža još sto puta.

Drugo vrijeme, druge ptice,
A junaci našeg vjeka

Nisu takve jogunice,
Nego bulje iz daleka
Kad se rjeke krvi liju,
Mnogi ni to neuzriju!

Cir i Krez.

ade silno carstvo Medâ,
A bogati Lidianac
Dočekao kobnog reda,
I težki ga gnječi lanac;
Taj što negda nehtje znati
Da i care udes kroti,
Usudi se u prostoti
Silnom vragu na put stati.

Cir razoriv dvore Kreza
Vjerne sluge kliče brže,
Da se skreše stara breza:
Ter da na njoj vraga sprže;
Bradva grmi, granje pada
A plamen se neba tiče
Već u dimu žrtva viče:
»Solon! Solon! gdje si sada?«

Cir se trgnu, »a to šta je?
Solon? to je dično ime.«
Ter slugama nalog daje
Da mu s vatre žrtvu snime,
I ljutito nanj nabreče:
»Dede kazuj riječ onu
Sto mromori o Solonu
Kad te tamo oganj peče?«

A Krez tužan pričat stade:
»Ja ti ništa neću kriti

Samo slušaj moje jade:
 Ja sam bio car k'o i ti
 I vlasnikom mnogog blaga;
 Ta tebi je stvar poznata,
 Da gomile moga zlata
 Otidoše sve bez traga . . .

Jednom k meni Solon mudri
 Iz Hellasa ponosita
 Put mojijeh dvorâ udri,
 Ja ga primih i upita:
 Da li igdje smrtni ima
 Tko bi mene sretnij' bio,
 Jer sam onda tužan mnio,
 Da je sreća u novcima.

Al što mudrac reče meni?
 »Na zemlji se svaki vara
 Kad u zlatu sreću cjeni,
 Jer u času udes stvara
 I samoga cara robom,
 I nemilo grješe ljudi
 Ako koji ino sudi
 I dijeli misli s tobom.«

Ja s prezrenjem nauk odbi,
 I mudraca ljuto krivi;
 A on opet riječ spodbi:
 »U nas neki Tellus živi
 Dok Atena glasna cvjeta;
 To bi čovjek dobrotvoran,
 Valjan, čestit, neukoran
 I proživi mnogo ljetâ.

I braneći otačbinu
 U ljutome padne boju,
 A braća mu spomen vînu;
 Obezsmrtiv slavu svoju
 Taj živiti nije prest'o:
 O njemu se pjesme ore

I s ponosom Grci zbore,
Kako ljubi rodno mjesto.«

Ja prihvati njemu na to:
»Tko se zatim sretnij' ejeni,
Pokazav mu moje zlato?«
»Dva mladića u Ateni —
Brat Kleobis sa Bitonom,
Jer su oba hrabri bili
I slavu su zadobili
Preseliv se svijetu onom:

Jednom njina majka stara
Bogovima da se moli
Uputi se put oltara,
No nebjehu spremni voli;
Tad sinovi istu mati
Odvezu je na kolima,
Da se moli bogovima,
I legnu se trudni spati.

A ona se moli Jovi
Dignuv oči put nebesâ,
Da joj djecu blagoslovi
I sačuva od udesa;
I radostno lije suze
A već šalje silni Jove,
Na molitvu blagoslove:
I oba joj sina uze.

Zato su joj bozi sveti
Oduzeli oba sina
Sto je ljepo umrijeti
Poslje toli dična čina;
Daklen care nemoj ni ti
Vjerovati sljepoj sreći;
Prije valja u grob leći
Pak ćeš onda sretan biti.«

Ja se ovih rječi sjeti
I nazva ga po imenu,

Jer se danas ono speti
 O čemu mi on spomenu;
 I gle šta sam dočekao?
 Jučer bogat, silan, slavan,
 Danas tužan i kukavan,
 Pa kako ga nebi zvao?

U to tužna žrtva presta
 Izbrajati gorke jade
 A Cirova gnjeva nesta:
 Iz oka mu suza pade;
 I vjerne zove sluge,
 Da mu teške lance snime
 I bratski se grli s njime
 I vida mu rane tuge.

Cir od teške muke jeca;
 »Ti savlada srdce moje:
 Slobodan si ti i djeca,
 I eto ti krune tvoje
 I bogatstva tvojih predja;
 Nek te tvoji slave puci;
 A budi mi drug u mucu,
 I prosti mi što te vredja!«

Vjenčanje.

letci šume, glasna zvona zveče,
 Vesla mašu, čunovi se preče,
 A u hitnji i staro i mlado
 Iznad svoda kamenita grede,
 Rêk' bi sprema hod u Eldorado;
 A čete se duž obale rede.

Čemu vika, kuda narod trči,
 Da sam sebi prolaz silom krči?

Ili grmi, il se zemlja trese,
 Il će Mletke da potopi more?
 Niti grmi, nit' se zemlja trese
 Nit' ih more potopiti more:

Ali za što gromoglasni zvuci,
 Što li rade inozemni puci?
 Tu sinovi mudri Albiona,
 Tu lijeni Njemac pored Skita,
 Tu veseli Franak do Saksona
 I Španjolac roblje jezuita.

A sjenom se bjesno Ture vuče,
 Tu oholi Poljak brke suče,
 A ponosni Hrvat u odjelu
 Kano paun medju gavranovi,
 A po crta i oholu čelu —
 Oro suri medju sokolovi.

Po perju se razaznaju ptice
 A nabori divan-kabanice
 Hrvata je ponosno odjelo;
 Priroda mu dade još tri znaka:
 Oči orla, otvoreno čelo
 I u boju vrline junaka.

Ali čemu ovi poklisari,
 Nešto mora da ima u stvari,
 Il su igre, il junačke šale?
 Svečanost je: običaj otaca;
 Zvona ciče, dupljeri se pale:
 Danas dužda moru prsten baca.

I s visine oholih čardakâ
 Glede k moru gospoda Mletakâ,
 Kano bozi s olimpskih vršinâ
 Kad Anhinsa od danajskog gnjeva
 Spasi ljubav plemenita sina,
 Kome Virgil divnu pjesmu spjeva.

I gle ide sa zlatnoga stola
 Hrabri dužda Petar Urseola
 I svoga se Bucentavra * maša,
 Da se vjenča svečanijem šumom,
 A Neptuna ponosita snaša
 Priglašuje da joj bude kumom.

S Bucentavra grme baljemezi
 Vitlaju se na jamboru stjezi;
 Momče prsten nevjestici vinu,
 Glasovi se sa obale čuju,
 Sjajno gvôždje četimice sinu,
 Nebesa mu vedra odjekuju.

Opet grme grozni baljemezi
 Na jamboru vitlaju se stjezi, —
 I tiho se put obale šulja;
 Diljke četâ »pred prsima« sjaje,
 Ruke plješću, a more se ljulja
 I na pjesku rukû odvjjet daje.

Promeću se lakokrile barke
 A uz pjesme Danta i Petrarke
 Nećuju se ni valovi mora;
 Svadba presta, tišina zavlada,
 More ćuti, nema odgovora;
 S Bucentavra bjelo jedro spada.

*) Bucentavar je ladja, koja je vozila duždu kad je kuda putovao,
 na njojzu se i vjenčavao s Adrijom.

Skender-beg.

obni žrjebi nad iztokom pali
Iznad sjajne krune Simeona
I u lance Balkan okovali;
Nezvekeću u Jedrini zvona
Nit' je čuti žetelačkog glasa,
Ranjen Hellas u okovi stenje
Samo osta voljnost Albanasâ
I njihovo ponosito stjenje.

No nad njima plaha munja sjeva.
Silan sultan vodi janjičare,
Već se rjekom krvca prolijeva,
I ruši se gordi Akhisare;
Kastriotić branioc Epira
Odpor dade, no malaksa snaga,
Ter u cara tužan ište mira
I žalje mu tri tovara blaga:

Zlatni balčak djedovskoga mača
I srebrene kopče od dizgina,
A uz cjenu godišnjeg harača
Sva četiri u talace sina;
Murad zrinuv ponosite dare
Hitro kliče paše i vezire,
Da tri veća vode u munare,
A da Gjorgja u saraju smire.

»Čuvajte mi i milujte njega
Medju djecom staroga sultana,
Nadjen'te mu ime Skender-bega,
Učite ga mudrosti korana;
To će biti čudo od junaka,
Jer su oči ogledalo duše:
Toga nitko nezataji znaka,
Ni kad brige radost srдца ruše.

Kad na djetske zaboravi dane,
 A proglasim za serasker-pašu,
 On će kano sunce na sve strane
 Osvjetlati zlatnu krunu našu;
 Slava će mu grmiti po svjetu,
 Turci će se ponositi s njime;
 Vodite ga princu Bajazetu
 Da se ima zabavljati s kime!«

Vrjeme bježi, a janjičar raste:
 No tužan je: sjetu s podava,
 Jer odleću i doleću laste
 A od majke nenose pozdrava
 I često se zlatne žice lati;
 Pjesmu pjeva, grozne suze lije,
 Al' Turcima neda razabrati,
 Što na srdcu neveselu krije.

I gle čuda mladi Miridita,
 Brz'jem konjem po taboru šeće,
 I maša se koplja strjelovita
 I težkijem šestoperom kreće;
 Još ne minu ni godina danâ
 A slava mu po svijetu puće,
 Da je trista dobio negdanâ,
 A gusle mu u pohvalu zvuće.

Vrani suton iznad Kroje prêda.
 Nad šatorom paše kapetana
 Bljedi mjesec s vedra neba gleda
 A Gjorgje se lati jatagana
 I prihvati carevu muširu:
 »Daj mi ferman po otcovkom pravu,
 Da sam vodja četa u Epiru
 Il ćeš rusu izgubiti glavu.

Rodnu ste mi zapalili Kroju
 Otrgli me iz majčina krila,
 Poturčili tužnu braću moju,
 Nužda me je samo prisilila,

Ime moje ponosito kriti;
 Ja se samo pred vami pritvara;
 Ferman pašo, il će loše biti,
 Ja turskoga nepriznajem cara!

Još padiši nedoprli glasi
 Da ga lažna iznevjeri nada
 A krni se polu-mjesec gasi,
 Carski barjak u prašinu pada;
 A čete se iz Jedrine kreću,
 Mani sultan plahom munjom leti
 Da pokuša na bojištu sreću,
 Da se vragu za nevjeru sveti.

Zora sviće, kobni časi biju
 Stjezi šušte, demir ljuti zvoni
 I opet se rjeke krvi liju
 A sreća se Arnautu skloni;
 Car pogledav čase preke zgođe
 Ljutit zove velikog vezira,
 Da se čete u Jedrenu vođe
 Jer priznaje kralja od Epira.

Pod teretom svakojaka mita
 Podklekuju trista dromedara,
 I već Turci mole Miridita,
 Da careva neodbaci dara;
 No osvetnik ne prima darovâ
 Nego s malo rječi odvjjet daje:
 »Moja ćorda, ona se nekova,
 Da se vragu za zlato prodaje!«

Svega nesta smrću Kastriota,
 Ali što je danas s Miriditom?
 Crni sužanj, nevoljna sirota;
 Tudja sluga i mačem i štitom,
 Vrag slobode i robstvom se zori
 I u tami polunočnoj bavi,
 No povjest za prošlih danâ kori,
 Sto junaka svoga zaboravi.

Arnauti.

a Bojani u Epiru
 Jedan mojih prijateljâ
 Priglasî me svome piru,
 Da mu budem drug veselja;
 I reče mi: »samo tajî,
 Jer su takvi obiĉaji.«

To je svadba bez svatovâ
 Bez sprovoda, bez barjakâ,
 Bez nejakih djeverovâ,
 Bez mladijeh djevojakâ,
 Bez nakita i darovâ
 I rodjakâ i kumovâ.

Sve je mirno; a Bojana
 Poput lava grivom trese,
 A dva mlada kapetana
 Ogledaju samokrese;
 Ćudne svadbe, ĉudna pira
 U sinovâ od Epira!

Okrenuv se ja zapita:
 »Kažite mi što imate?«
 Na to mladi Miridita:
 »Samo da nas zakopate
 I budite tvrde vjere,
 Skrite tajnu do večere!«

Za ljeve se palce kvaĉe,
 A u desnoj breše reže,
 Iskra sinu, prah dotaĉe
 I već oba mrtva leže;
 A duše se nevesele
 U prorokov dženet sele.

Sve je mirno; pored brjega
 Ubojne se cjevi dime,
 A unuci Skender-bega
 U hladnu se raku snime,
 Svadba presta, rjeka teče,
 A ja svrši što se reče.

Pljenik.

oš viteške Sasanide
 U korotu Iran žali,
 A Altaja lomne hride
 I Oksusa mutni vali
 Pred stopama leže hana
 Vele vlastnog Tamerlana,

A iztoka svi emiri
 Kano guje pred njim gmižu,
 Uto vodju u Ankiri
 Nakon boja glasi stižu:
 »Evo idu dromedari
 I na njima čudni dari!«

Čudne vjesti, čudna dara!
 Još ni jedan vožd Hellenâ
 Ni Rimljanâ ni barbarâ
 Ne zadobi takvog pljena,
 I dokazom sretne zgode,
 Izredna mu roba vode.

Kakva roba i od kuda
 Očekiva han Tartarâ?
 Teške njegve, udes huda
 Dopanuli cara carâ:
 Ilderima-Bajazeta
 Lazareva gordog zeta.

Jutros sultan, roblje sada,
 Jutros plahom munjom sija
 Od iztoka do zapada,
 A sad mu se lanac vija
 Oko ruke, što do skora
 Drma s ključi trijuh morâ.

Jučer cjelom svjetu cari,
 I nogama krune čepa,
 Jutros arslan u Sahari,
 A sada ga krvnik sčepa,
 Da mu gorku sudbu kaže,
 I životom razpolaže.

Han pogledav na pljenika
 Od saruka pa do pete
 Začudi se i povika:
 »Ti-li-si to Bajazete?
 Ili smo mi oba bjesna,
 Ili je ova zemlja tjesna?«

Ti započe rat iz pizme,
 Misleć da ćeš sresti Goze,
 No neidu svake čizme
 Te na jedne iste noge:
 Tu ne lete vrani kosi,
 Gdje se carstvo na trg nosi!

Prorok uči iz korana,
 Da ljubimo svoga gosta;
 A ti goste Tamerlana,
 Neka ti je mržnja prosta;
 Pomnjin prošlost, ja se sjeti,
 Da se samo hrdja sveti;

Neka svijet širom čuje,
 Neka prorok s neba vidi,
 Da i vraga junak štuje
 I nizka se čina stidi;

Slobodna te natrag vraćam,
I troškove rata plaćam!«

U to sultan izvan sebe:
»A ja kad bi sudac bio
Na ostrom bi kocu tebe
Pred šatorom umorio;
Zašto žališ sudbu moju,
Kad prezirem milost tvoju?«

»Samo Allah milost djeli«
U koranu tako stoji,
Al' u njemu još ne veli,
Da se junak smrti boji,
Što zapadu strah zadava.
I gradove razorava.

Ta ti još i neznaš tužan,
Da sam moju rusu glavu
Na Dunaju ost'o dužan
Niti stoji u mom pravu
Da ja primim što ti veliš . . .
Još ti da mi milost djeliš?

Vodja začuv gordo Ture,
Odmah hitre sluge kliče
Da u gajbu pticu ture:
Ine muke za-nj neliče,
A Bajazet glavom šenu,
I smrtni si udar genu.

Timur skrstiv trome ruke
S vraž'jom krvlju srčbu trne,
Ter u času redi puke,
I obratnim putem vrne,
Da po tragu djeda sljedi,
I nitkoga nepoštedi.

I kuda mu vojska minu
Strah i užas vragu zada,

No i njega udar šinu,
 Jer preminu iznenada;
 Horda cjeli svjet pokori,
 I sama se u prah stvori.

Darovi.

oražena Bosna leži
 Pred stopama supostâta,
 Očajana raja bježi
 Ter se kršna stjenja hvata,
 I Udbina gorda pade,
 Al' još tinja iskra nade:

Još se dime smrtne cjevi
 Još se krstaš-barjak vije,
 Još hrvatski grme spjevi
 Još Velebit pao nije:
 Oružana Lika stoji,
 Da u krvi čordu poji:

Krv se lije, i do zore
 Sva Udbina u prah leže;
 Uporno se Turci bore
 Inu ravnim poljem bježe:
 Man tvorahu svaka čuda
 Kad ih snadje sreća huda.

Nema više hrabrog Kune:
 U turskoj se kupu krvi,
 A ostalo preko Unne
 Niz vrleti lomne vrvi
 I stidno ih bjegstvo spase,
 Da raznesu tužne glase.

Navuče se tamna sjena
 A niz klance Unna skače

K'o lavica razjarena,
 Tlapi ti se, k'o da plače
 A sad rêk' bi pjesmu poje,
 I pominje slavne boje.

Sumi Unna, mutni vali
 Niz kršno se sjenje toče
 I dosegnuv kremen-skali
 Bistru Uncu zborit poče:
 Da dolazim s Velebita
 Gdje se koči jela vita,

Gdje urlaju mrki vuci,
 Gdje se suri orli legu;
 Da olakšam tvojoj muci
 U žurnom ti dodjoh bjegu,
 Da mi pričaš velje jade,
 Kako tužna Bosna pade.

A evo to na dar nosim
 Izranjena janjičara
 I u ime bratsko prosim,
 Da neprezreš toga dara;
 To je plemić od Bihaća,
 I majci se s boja vraća.«

Ljutit mladić mrko gleda
 Na čelu mu plamen gori,
 Sad crveni, a sad bljedi
 I napokon progovori:
 »Ja neprimam toga dara
 Ja netrebam janjičara!«

Izranjeno Ture ječi,
 Savlada ga ljuta rana,
 Ter izusti zadnje rječi
 Umirući iz korana,
 Neznam kako Turci vele
 Kad se u svoj dženet sele.

Zeleni se ćurak pusti
 A čalma mu poput snjega,
 Čini mi se da izusti:
 Primi Allah Mustaj-bega!
 Dok se Ture s mukom bori
 Opet Unnac progovori:

»Na čast tebi takvi dari!
 I razširiv krila laka
 K'o da malo za dar mari
 Odbi konja i junaka:
 »Nek' mu gavran kosti glodje
 Nek' mu duša u ad podje!«

U to ini darak stiže,
 Ali jao hude sreće,
 Snova Unna glas podiže:
 Dar se nikom nenameće
 Evo tebi ljepšeg dara:
 Evo tebi graničara,

I tako im moga toka
 Još ni jedna gorska vila
 Nepoljubi ljepšeg oka,
 Nit' se ljepša kosa vila
 Iznad vedjâ vedra čela,
 Hladna, tužna, nevesela.

Još ni vodja od Uskokâ
 Nije im'o tog odjela
 Il nosio takvih tokâ;
 S njime sam tebi donijela
 Na tokama oku zlata,
 I viteza nepoznata;

I pod sedlom konja vrana;
 Još ni jedan ban Hrvatâ
 Od plemena Frankopana
 Nije jao ljepšeg hata;

Ni oružja ljepšeg kôva
Niti sedla šinširova.

Sretan Unnac žrtvu gleda
I na mrtvo zrinu tjelo,
Hladno kano santa leda,
Poljubi mu vedro čelo
I nad njime proliv suze,
Niz vrlet ga sobom uze.

Val za valom u vir gine,
Vitlaju se iskre mlaza,
A vitez se iz dubljine
Ni dan-danas nepokaza;
Man ćeš pitat' i Najade,
Kom ga rjeka na dar dade.

K O B.

Zlatna krila rujne zore
Nad iztokom zat reptala
I obasjav kršne gore
Na hladna im njedra pala,
A vedro se nebo muti
Avaj Bože na što sluti?

Il će biti težka grada,
Il će sunce da pomrči,
Il na zemlju nebo pada,
Što uplašen narod trči;
Kakva ga je snašla kinja,
K čemu viti panos tinja?

Nit će biti težka grada,
Nit će sunce da pomrči,
Nit na zemlju nebo pada,

Nit uplašen narod trči,
 Već Krajina kliče boju
 Ratobornu djecu svoju.

I k'o orli iz oblakâ
 Kad se na glas Vile slete
 Sabrao se kod barjakâ
 Cvijet Like. Čudne čete,
 Još ni jedan Cezar Rima
 Takvih četâ nije imâ.

Nit' je igda satrap Šira
 A još manje kalif Meke
 Odpravljao takvog pira,
 I udao ljepšeg seke,
 Što joj Bosna šalje goste,
 Da se s njome skoro proste:

Tu oholi Velagići,
 Tu sinovi Kulen-bana,
 Tu bogati Atlagići
 Vlastelini Malovana
 Kupe čete izabrane,
 Da junački Liku brane.

A Fatima Zmajevića
 Nebrojeno nudi blago:
 Zlata, srebra, sokolića,
 Da joj sultan čedo drago
 Arslan-bega neodreče,
 Da ga Hrvat neposječe.

Zmajević je uzor časti,
 Zmajević je gorde čudi:
 On sto putâ voli pasti,
 Nego da ga Turčin kudi
 I da pita: »gdje bi lani,
 Kad padišah Liku brani?«

Toga on ni mrtav neće,
 Niti sluša plačnu matî,

Nego gvoždje na se meće,
I zlatne se uzde lati;
A Fatima suze roni
Da ga samo k sebi skloni:

»Arslan-beže čedo milo,
Silnog cara britka čordo,
Ponos Bosne, desno krilo,
Nezatiri pleme gordo;
I neidi u Krajinu,
Neka drugi za nju ginu.

I prije je bilo boja:
Tamo su ti djedi mrlji;
Kad te moli majka tvoja
Poslušaj me tiću vrli:
Posjeć' će te Gjaur kleti
A tko će te da osveti?

Zaludu ga majka stravi,
Mani grozne suze proli:
Zmajević je vitez pravi;
Njega nitko neumoli,
Da za život slavu proda
Plemenitog svoga roda.

I neminu deset dana
»Udbina je« glasi lete
Do osnova izkopana,
Hrvati se ljuto svete;
Ubijen je Lički Tale
I sve su mu čete pale;

Sve podleže zloj sudbini,
Nigda neće svoga stjega
Turci dići na Udbini;
A vrazi su Arslan-bega
Uhvatili, i k'o lavu
Odrezali rusu glavu«.

Razcviljena Bosna jeca
 I Krajini gorko prijeti,
 Al' joj neće više djeca
 Sobom roblja donijeti;
 A Fatima skriva tugu
 I doziva vjernu slugu.

Da joj sedla konja bjela,
 I svileni saruk suče,
 A sama si s nježna tjela
 Žensko ruho hitro svuče;
 U muško se ruho krije
 I lati se dimiškiye.

Osveta je mis'o gadna,
 Ali kada rana gori
 I zacvili majka jadna,
 Nesluša se šta se zbori;
 Kad se tužno srdce sjeti
 Ono žudi da se sveti.

U to mladi Arslan-beže
 Po Krajini čuda stvâra:
 Sad dušmanska sela žeže,
 Sad s mečeta krst obara;
 Dok ga majka mrtva drži
 Beg i Medak gordi prži.

Sva Krbava ognjem plamti,
 A nebo se plaštem skrilo,
 Još ni Hallan nezapamti
 Da je ljućeg boja bilo,
 Nit' se više čini zalâ
 Dok je stara Troja pala;

Tu se često Turci i krsti
 Ognjenijem ljube usti,
 Ali begu nema vrsti;
 Već su mnozi ćurci pusti;

Samo njega sreća služi,
Zaman majka za njim tuži.

Ali kano slaba tila
Kad joj vjetar granje krši
Iznemože turska sila
I s time se borba vrši;
U krvi se slava gasi
A junaka bjegstvo spasi.

Leti Kulaš brzi, leti,
Ni munja ga nebi stigla
Hoće-li ga prenijeti?
Griva mu se u vis digla,
Iz ustâ mu pjena curi,
A iz oka oganj juri;

Iz kopitâ iskra sjeva,
Al' ga neće prenijeti . . .
Zaman leti neokljeva
Jer mu valja tamo mrjeti;
Ne gdje smrtni ljudi sude,
No gdje volja Allah bude!

Konjic leti preko ždrjela
I već drugi klanac minu,
A za trećim Fatma sjela;
Iz rukû joj diljka sinu,
Ali mjesto kaurina
Ubi tužna svoga sina!

Glava za Glavu.

a Udbini u turskoj Krajini
 Mladi Turci čudno čudo kažu:
 »U Vakufu ohol plemić sjedi
 I zove se Hassan Hajdenović;
 U njega je nebrojeno blago:
 Sjajne toke bega Atlagića,
 Koje mu je na sablji dobio,
 Vrani konji bana Zrinovića,
 Koje mu je na dar odpravio;
 Bajne luke i ponosni dvori,
 A bisera i suhoga zlata
 Više ni car u Stambulu nema.

Ali junak za to malo haje,
 Jer Krajina ima dosta tokâ,
 Brzih konjâ i oružja svjetla,
 I čardakâ u dobrih junakâ:
 Starac ima jedinicu ćerku
 Po imenu svilokosu Selmu,
 Ni sunce joj još nevidje lica,
 Nit je crna roba rukom dirnu,
 A kamo-li da je momče ljubi.«
 Tako vele Udbinjani Turci,
 I kunu se gromom iz oblaka
 Da je ljepše u Krajini nema.

Nad njom otac cjele noći straži,
 Niti obdan može mirno leći
 Od krvnika Jašarića Bečka,
 Koji kupi po Krajini Turke,
 Da mu otme na silu djevojku;
 A za rusu Jašarića glavu
 Hassan daje svakojake dare:
 Svilen saruk i alem-kamenje,

Vrana konja i siva sokola;
 Oženjenu pradjedovsku kulu,
 Neženjenu kulu i djevojku,
 Koje ljepše u Krajini nema.

Od Bagdada, Meke i Medine,
 Od sjevera, juga i zapada
 Prose momci prelijepu Selmu:
 Turci nude konje i oružje,
 Krajišnici toke i čelenke,
 A Latini zemlje i gradove;
 Plemstvo Bosne, Like i Krbave
 Nudi za nju na toware blaga;
 I prosi je imam Dagestâna
 I bogate mirze Teherâna;
 No zaludu, starac ćeri neda,
 Jer je ljepše u Krajini nema.

Jednog jutra Hassan uranio,
 Ter se šeće po zelenu lugu
 I prevrće svakojake misli;
 U to k-njemu mlado momče dodje;
 Krvave mu do lakata ruke,
 Kano orlu kandže do koljenâ,
 Na grudih mu toke izlomljene
 A rusa mu kosa pomršena;
 U desnici mrtvu glavu nosi;
 Sjevaju mu oči sokolove
 Kano plaha munja iz oblaka:
 Ej ljepšega u Krajini nema.

Božju mu je pomoć nazivao,
 A ljepše mu Turčin prihvatio:
 »Da si zdravo neznana delijo!
 Od kuda si tako uranio,
 Što-li su ti kose pomršene,
 I svijetle toke polomljene,
 Kome-li si odsjekao glavu?«
 A momče mu na to odgovara:

»Ja sam rodом od Udbine grada,
Od Doljani sela ponosita,
Gdje se lani ohol mečet bjeli
A danas mu ni spomena nema.

Ime mi je Milkoviću Medo,
Djedi moji bjehu vitezovi
I nosahu svilena barjaka
Dok Hrvatskoj nepomrča sunce;
Jučer sam se umetao s Turci
I odvrđoh begu Jašariću
Od starine dušmaninu tvome;
No Turčin me na prevaru rani,
Ja mu rane neostadoh dužan,
Već mu skidoh medju Turci glavu,
I evo je tebi na dar nosim:
Ljepšeg dara ni pri svadbi nema,

Krv mi jučer prolivena neda,
Da se majci na Doljani vratim,
No znaj da sam junak od junaka:
Na konju sam mladost izgubio,
Džilit mi je zanat od djetinstva,
A vičan sam tanku dževerdanu,
Sto sam putâ na vrh Velebita
Zastreljao na letu sokola,
A da sam te uhvatio lani
I tebi bi odsjekao glavu,
A danas ti gostoljublja tražim,
Jer mi mira preko Unne nema.

Junaku je stidno biti sluga,
Već me uzmi za vijerna druga,
Da te pratim kada u lov kreneš;
Naučit ću grabljiva jastreba,
Što u zraku hvata golubove,
I dajem ti tvrdnu vjeru moju,
Da ću za te izgubiti glavu;
Ako primiš k srcu moje rječi,

Ljubit ću te kano oca svoga,
 Ili majku blagodarno čedo;
 Ta oči mi izpod vedja kažu,
 Da u njima vjerolomstva nema.

No ako mi dlaka s glave pane,
 Il me mrko pogledaju Turci
 Meni nije žao umirati,
 Ti ćeš znati tko su braća moja:
 Sedam ih je kano sokolova
 I ljući su nego mrki vuci;
 Bjela će ti odjaviti stada
 Konj'ma će ti vrtle izgaziti,
 I djedovske zapaliti dvore,
 A tebe će na noži raznjeti
 Utuvi si dobro što ti kažem,
 Jer milosti kod Hrvata nema.

Hassan zrinu Jašarića glavu,
 Od radosti nad njom suze lije,
 I prihvati osvetniku mladu:
 »Evo tebi svega moga blaga
 I lijepe Selme za ljubovcu;
 No Gjaur si, turčiti se moraš!
 Ljutito mu momče odgovara:
 »Ja se beže nebi poturčio,
 Da mi Bosnu do Vrhosa daješ,
 Jer već ima po godine dana,
 Što sam za se doveo djevojku,
 Da je ljepše u Krajini nema.

Još ne prošla ni nedjela danâ
 A nestade momka i djevojke:
 Ukrade je k'o iz tora ovcu
 I odvede sobom u Krajinu,
 I za mrtvu uze živu glavu.
 Ciknu Turčin kano zmija ljuta:
 »Avaj meni zlosretnoga starca!
 Što bar vragu nepodarih Selme

Kad mi dava Jašarića glavu;
 No nek' ide, neka mu je prosta;
 Nek' se s-njome svojoj braći hvali,
 Da je ljepše u Krajini nema.

Ovakvi su djedi moji bili!
 Jučer turske osjecahu glave,
 A danas ih drugom na dar nude,
 Noćas kradu Turkinje djevojke;
 A unuci ciglo ime nose
 I uza-nj se tudje sluge zovu.
 A ja tudjin na majčinu krilu,
 Što djedovske uspomene čuvam
 Kano or'o na timoru gnjezdo:
 Ljubim konja i siva sokola,
 I hajduk sam poput djeda moga,
 Da ljućega u Krajini nema.

Odbjenik.

iljke grme, zvona zveče,
 Krajina se ćordom paše
 I po svuda glasi ječe:
 »Već su spremne čete naše:
 Već se Herman-kula ruši
 A Unna se plačem guši.«

Guši, guši i od jada
 Nečuju se tužni glasi;
 Bitka presta, vrag nadvlada!
 Sunašca se luč ugasi
 A sutona vrana krila
 Svu Krajinu obavila.

A netko se preko klanca
 Veruće poput zeca skriva,
 I do starog hiti znanca,

Gdje je negda gostom biva :
 Da kod njega noć provede
 Da počine, da što jede.

To je kuća starca Mede,
 Negda gorda i ponosna,
 A sad samo djeca sjede
 Oko starca inokosna,
 Što na smrtnom odru ječi
 A snaha mu rane lječi.

Trudni noćnik traži krova,
 A starac mu ruku pruži
 I pita ga: »šta je nova,
 Kako vojsku sreća služi,
 Je-li bilo jučer boja,
 I šta rade djeca moja?«

»Ja dopadoh ljutih ranâ
 I ne mislim da im mogu
 Odoljeti još do dana,
 Nego dajem dušu Bogu
 Jer mi rane krv otvara!«
 Stranik na to odgovara:

»Mi se bismo dva tri-dana
 Sva tri su mi brata mrtva;
 Od turskoga jatanaga
 Pade otac zadnja žrtva,
 I sva četa s njima leže:
 Nit tko osta nit pobježe.

»Uzrjev kako vojska gine
 Nemili me strah obuze:
 Ja pobjegoh kroz planine
 Da utarem majci suze:
 Da je tješim u žalosti
 I njegujem u starosti.«

Sinovi su tvoji pali,
 A nitko ih neoplaka

Samo šume mutni vali:
 »Da im bude zemlja laka!«
 Starac začuv kobne glase,
 Gnjevno guli sjede vlase.

I vjestniku na to reče:
 »A što tebe podli gade
 Kleto Ture neposječe
 Kad ti otac s braćom pade?
 Olazi mi izpod krova
 Bez očinskog благослова!«

Ter zaklopi plave oči:
 Angjeo mu dušu uze,
 Uvrjedjeni stranik skoči
 Preko praga, proliv suze,
 Ter pred drugom kućom zvoni,
 Da pod krovom glavu skloni.«

Tu mu bješe vjerenica
 Negda puna ljubve žara,
 No čuv da je strašivica
 Ovako mu progovara:
 »Ponosite Hrvatice
 Netrebaju strašivice!«

A putnik se dalje kreće
 I predava dušu Bogu,
 No ni on je k sebi neće,
 I lopi mu krv iz nogu,
 Umorna ga muka svlada,
 Ter na studen kamen pada.

A hladni ga stanac prima,
 Sad ga stara tuga stiže
 I tajni ga duh obnima
 Ter ovako glas podiže:
 »Ukloni se s moje grede
 Da te zmija neujede.«

Skupiv zadnji dušak snage
 Nesretnik se napred kreće,
 Da ogrije člane nage;
 Al gle opet hude sreće:
 Pred očeve dvore stupa
 I o vrata halkom lupa.

»Otvori mi majko vrata;
 Ja sam Milan djeté tvoje,
 I vraćam se s ljutog rata,
 Da saslušáš jade moje;
 Hitro majka s vrati škrine
 I zapita: »šta je sine?«

»Bili smo se dva-tri dana
 Sva tri su ti sina mrtva
 I od turskog jatagana
 Pade otac zadnja žrtva
 I sva vojska s njima leže;
 Nit tko osta nit pobježe.«

»Gledeć kako braća ginu
 Nemili me strah obuze,
 Ja pobjegoh kroz planinu
 Da utarem tvoje suze:
 Da te tješim u žalosti
 I negujem u starosti.«

Mati začuv tužne vjesti
 Na meki se dušak spusti
 I zadrhtav u nesvjesti
 Umirući rječ izusti:
 »Ja ne mislim da bi s boja
 Pobjezala djeca moja?«

»Odlazi mi izpred vida
 Izdajico svoga roda
 Bez obraza i bez stida,
 Odnjela te mutna voda,

Zar ti nezna pasti u boju
Da osvetiš braću svoju ?«

Zadnje rječi rekav sinu
Majka dušu Bogu dade
A u tami diljka sinu:
Mrtav Milan do nje pade
Zrno zvizdnu, čelo puče,
Cjev se dimi, glas zamuče.

Djedi Moji.

redci moji nebjehu magnati,
A ni sluge iznježenih lalâ;
Oni bjehu slobodni Hrvati,
I živiše od pluga i rala;
Nigda n'jesu tudjeg stada pasli,
No drugi su kod njihova rasli;

Djedi moji nebjehu bajaci
Kojima se gradska marva smije,
Nego borci, slobode junaci;
Duh slobode i u meni zrije,
Duh osvete i u meni živi,
Jer se svetim kad mi drugi skrivi.

Z a l o g.

kraj bistra vrela Svetičeva
 Džilitom se ogledali Turci,
 Al evo gosta nepoznata,
 Božju im je pomoć prihvati
 I besjedi begu od Ribnika:
 »Ja sam čuo beže Huseine,
 Dočuo sam, govore mi ljudi,
 Da ti imaš do dva konja mlada,
 Sto neznadu uzde ni dizgina
 Niti sadna sedla šimširova;
 Bili koga pregorio vrana
 Da ti kupci mnogo blaga dadu?

Ustupi mi koga ti je drago,
 I zahtjevaj koliko ti drago,
 A vrh svega ucjenjena blaga
 Ljepe ću ti donijeti dare:
 Rusu glavu Lava Orloviću,
 Ustrat' ću ti Kosu Smiljanića,
 I dajem ti iz svilena pasa
 Dvije breše, ljuta jatagana
 I uza njih toke i čelenku,
 Kojeno su u Mletci kovane;
 Drugčije se nebi rast'o s time
 Da mi Turci po Udbine dadu.

»Okani se velebitski vuče,
 Ta ti si se junak pomamio,
 Kad zamećeš neprilične šale?
 Nit' su moja na prodaju krila,
 Niti trebam tvojega oružja,
 Niti tudjeg na toware zlata;
 Gdje maćija zamjenjuje majku
 Gdje-li konja izplaćuje zlato?

Okani se djetskijeh posalâ,
 U Turakâ konji n'jesu šala;
 Ja ni dlake s jednog nebi dao
 Da mi Turci svu Udbinu dadu.«

Još ni zore ni bijela dana
 A Turčin se do podruma šeće,
 Da probudi pri uranku sluge,
 No obe mu ubijene leže,
 A to bi mu pola jada bilo,
 Da mu hajduk nerazdvoji konja:
 Jednog ukra a drugog ne dirnu,
 Da ga za tim većma srdce boli;
 Planu Turčin kano vatra živa
 I od gnjeva ruse kose guli,
 Radije bi onda činca znao
 Nego da mu po Krbave dadu.

Neminula ni nedjelja danâ,
 Al' evo ti dolazi uhoda,
 I kazuje begu od Ribnika:
 »Ja sam jutros izpod Velebita,
 Gledao sam jučer konja tvoga
 Što ti ukra Vladetiću Marko;
 On će skoro i po drugog doći,
 Jako se je naljutio na te,
 Što mu jednog pregorio n'jesi
 Kad ti nudi nebrojena blaga;
 Ni toga ti ostaviti neće,
 Da mu Turci svu Krbavu dadu.«

Nego razpni gvôždja na putanku;
 Kad provuče do mandala ruku
 Živa ćeš ga moći uhvatiti,
 Kano lovac na strvini vuka:
 Rusu ćeš mu odrezati glavu
 I stignuti konja ukradena;«
 A Turčin mu tiho progovara:
 »Ja sam i sam na hajduka sumnj'o

Da je moja podrezao krila
 I vjerne mi izsjekao sluge;
 Drugi toga učiniti neće,
 Da mu dar po Krajine dadu.«

A kad sutra jutro osvanulo,
 Beg pogleda lisičine ljute,
 I u njima ostavljeni zalog:
 Ljevu si je uhvatio ruku
 I po laktu desnom osjekao
 Ter je s nova otvorio vrata,
 I baciv se konju na ramena,
 Otišao kući pjevajući:
 »Meni konji a Turcima zalog,
 Ni jednog im nebi nazad dao
 Da mi s nova nakaleme ruku
 I uza nju svu Krajinu dadu.«

Odgovor.

uder pričaj stari djede
 Kakvi bjehu oni časi,
 Kad ti proz te lomne grede
 Od Turakâ Hajku spasi,
 I što pomnijiš od tvog djeda,
 I tko prije zapovjeda?

N'jesu-li to naša braća
 Sto ih Unna od nas djeli?
 Ja se sjećam kod Bihaća
 Oholi se dvorac bjeli,
 Čiji su to dvori bili
 I tko bješe Herman Cilli?

»To su čedo duge priče;
 Onda bjehu ini ljudi

Ne k'o danas što se diče
 Robskim lancem, ženskom ćudi:
 Onda nebì naša Lika
 Stanom tudjih nevoljnikâ.

Ej tako mi sjedih kosâ,
 I života zadnjeg dana,
 I imena i ponosa,
 Dobio sam sto megdanâ
 I srušio trista kulâ,
 I odveo trista bulâ.

I kraj ove kule vite
 Sto me putâ krilo Vranca
 Unosilo med džilite
 I preskakav preko šanca
 Turcima sam život skraćâ
 I opet se sretno vraća.

I za moje mlade dobe
 Ti su šanci sto put pali;
 I ja bivah žrtva zlobe:
 Atlagić mi kuću pali,
 Ja mu zato sestru shvati,
 I s njome mi sve zaplati.

Ti su dvori mnogo stali
 Plemenite naše krvi;
 Samo ovi znadu vali
 Tko im temelj metnu prvi;
 No ovdje su još do lani
 Stanovali naši bani.

I kad Bosna sužnjem posta
 Taj je krvnik na dar dobi,
 Ali brzo pusta osta
 Jer je stiže srčba kobi
 I u njojzi Ture smjelo:
 Ja mu smršti gordo čelo!

Jednom prije rujne zore,
 Uzev drugom noću sljepu
 Ja mu sprži bjele dvore,
 I uhvativ Hajku ljepu
 Na moga je konja vinu,
 I pobjegoh u planinu.

Al gle čuda na što sluti?
 Mome konju klonu krilo
 I već viču Turci ljuti,
 Da im nebi žao bilo,
 Da svu Bosnu car izgubi
 A da Hajke vrag neljubi.

Ciknu puška, druga, treća
 A nada mnom purak leti;
 Ali koga služi sreća
 Krvnik mu se neosveti:
 I da zrno zna za metu,
 Izgiblo bi sve na svjetu.

Ja okrenuv moga Vrana;
 S nova turska diljka pali,
 I vrgoh se dževerdana
 Ter jednoga s konja svali,
 Drugog kosnu purak ljuti
 I sva im se četa smuti.

U to grmi cijev peta
 I ljevu mi ruku zgodi;
 Tad pomisli Turad kleta,
 Da već sobom Hajku vodi;
 Ja bi sto put mrtav pao
 A nebi je njima dao.

Navuče se siva magla;
 Vriska konja, šum i vika,
 I već klonu Turad nagla
 I unose ranjenika,

Jer se mnogom ježi koža
Kad do ljutog dodje noža.

Nepoželi više znati,
Nepitaj me ništa dalje
Dok neuznaš da Hrvati
Imadoše svoje kralje,
I da naši djedi stari
Bjehu svoji gospodari!«

A unuča što im znači?
Tudji vojnik, tudja sluga;
Svak ga davi, gazi, tlači;
No doći će doba druga
Kad se više neće Lika,
Zvati stanom nevoljnika!

Zamjena

a vremena Zvonimira
Kad se hrabri rod Hrvatâ
Od Dunaja do Epira
U družesko kolo hvata,
Uz gusle se pjesma pjeva:
»Na vrh lomnog Velebita
Nalazi se ljepa djeva
Od porekla ponosita;
Nad čelom joj zlatna kruna
I svjetli se kano luna,
A djerdani od agata
Viju joj se oko vrata;

Planinske je vile dvore
Na poziv joj orli lete;
Ona ima divne dvore,
I svilene vlase plete;

Ojela joj se Lika divi
 Što ostaje vječno mlada;
 Nitko nezna kako živi,
 I s česa joj srce strada.«
 To bi ćerka nekog cara,
 Što počini mnogo zalâ
 Pa ga zato Bog pokara,
 Ter je na nju kletva pala.

Kano gnjezdo ljuta zmija
 Dvorac joj je zid opasa
 A kraj njega jama zija
 Puna kosti do pojasa.
 A vlastnica toga dvora
 Ljubavne je pjesme bjela,
 I gledeći sa prozora
 Za momke je mrežu plela:
 Čim viteza putnog s drumâ
 Uzrjeh djeva čarovita
 Zaljubi se bez razuma,
 I odmah joj ruku pita;

No čudne su kušnje njene:
 Svaki mora na konjicu
 Prolećeti po vrh stijene
 Kad zaiska zaručnicu:
 Mnogi tako u grob pade
 Želeć prazne svrhe stići
 I tri brata puna nade
 Po imenu Orlovići.
 Majka začuv tužne glase:
 Da joj mile djece nema
 Korot-ruho meće na se;
 A četvrti konja sprema,

Da se sutra na put krene:
 Hoće braću pokajati:
 Il' da sretno prodje stijene,
 Ili da se nepovrati!

Zaludu ga majka moli:
 »Okani se tiću sivi,
 Man te sa mnoom srce boli;
 Ti ih više neoživi. —
 Zlato moje, ponos Like,
 Okani se toga puta,
 Već je mnoge vjerenike
 Pogubila stjena kruta.

Neostavljaj same mene,
 Sto će tvoja stara mati?
 I da sretno predješ stjene,
 Ti ih ipak nepovrati!«
 Zaludu je rane tište,
 Sin joj zato malo haje
 Već blagoslov od nje ište
 A majka ga s plačem daje:
 »Z Bogom idi drago djete
 Angjeo te s neba prati!
 No znaj, da se stjene klete
 Još ni jedan nepovrati.

Ni ti nećeš svrhe stići . . .
 Onda neka uzna Lika,
 Da ponosni Orlovići
 Zagrlješe zainjenika.«
 Sin i majka suze liju:
 Ona osta, on se kreće
 Obojica tužni mniju
 Da se više vidit' neće.
 Ter uz goru pomno grede,
 Zamučio konja vita,
 A gorske ga vile glede
 S vratolomnog Velebita;

I jedna mu na put stade
 Ter za uzdu konja shvati
 I čarobnu biljku dade
 Pa se opet natrag vrati;

Večernja se zora spusti
 I zasija mjesec jasni,
 A nosi ga konjic pusti
 Da na igru nezakasni.
 I već skoro kulu stiže:
 Tu junakâ sa svih stranâ:
 Iz slavjanske zemlje bliže,
 Iz daleka Frankistâna,

Iz helvetskih lomnih gorâ,
 Iz helenskih glasnih školjâ,
 Sa obale Crnog mora,
 I ponosnih donskih poljâ;
 Sa Triglava i Balkana,
 I sa Tatre i Dunaja,
 Iz njemačkih daljnih stranâ
 Iz arabskog sretnog kraja;
 Neki bjehu iz Indije
 Njih odpravi Dalaj-Lama,
 Da im zemlja kosti skrije,
 Da se s njima puni jama.

Mnogi iz njih žudi zlata;
 Neki na smrt ludo leti,
 Neki dodje zbog inata
 Samo Hrvat braću sveti,
 On za ljubav braće gine
 Njemu samo mrjeti valja,
 Da mu tuga srca mine,
 Da imena neokalja,
 Jer zna da se žensko smije
 I time se više slavi
 Kad u muža mozga nije,
 Da je prezre i ostavi.

I kobna se družba sasta,
 Junaci se u red nize.
 Srca zebu, igra nasta;
 Već se prednji u niz klize;

Avaj Bože čudna bića!
 Sto ih pade, a red dodje
 Na mladoga Orlovića,
 Ali junak sretno prodje!
 Pljeska ruku, šum i vika!
 Gromoglasno družba viče:
 »Bog da živi zamjenika
 Nek se s njime braća diče!«

A djeva mu vjenac vinu . . .
 Hladan kano santa leda
 S prezrenjem je samo zrinu
 I više je nepogleda;
 »Ako koga majka rodi,
 Da mu nije život mio
 Nek je sobom kući vodi,
 A ja sam se oženio.«
 Pljeska ruku, šum i vika!
 Uzhićena družba viče:
 »Bog da živi zamjenika
 »Nek se s njime braća diče!«

Od sramote i od jada
 Tužni joj se život skрати:
 Ter u času mrtva pada,
 A družba se nazad vrati.
 Danas kulu pjesak krije
 No jaruga i sad zija,
 Kroz klisure vjetar vije
 I krade se ljuta zmija;
 A na stjeni pastir sjedi
 I na glasno svirce svira:
 »Ini bjehu naši djedi
 Za vremena Zvonimira!«

~~~~~

Kletva Pjevača.

(po Uhland-u.)

U vremena starodavna
Oholi se zamak diza,
A svjetlost mu na daleče:
Do sinjega mora stiza.
Naokolo vodometi
U obličju sjajne duge,
A potoci i izvori
Rosiše mu bajne luge.

Tu veljmožni kralj upravlja
Vas opijen od pobjedâ,
Na pr'jestolu suha zlata,
Mutna oka, lica bljeda.
Što pomišlja strah zadava,
Što pogleda užas biva;
Kad govori talac iska,
A kad pisa, krv proliva.

Nekoć čedna dva pjevača
Put istoga dvorca udre:
Jednog kite sjede vlasi
A drugoga plave kudre:
Oba nose zlatne harfe
I na brzim konji jezde:
Uzporedno, nerazlučno,
Kano zvijezda pored zvijezde.

Putem stari mladom zbori:
»Sad je vrijeme sine dragi,
Da iz tvoga jasna grla
Začujemo glasak blagi.
De zapjevaj onu pjesmu,
Što iz srca gnjev udalja;
Danas nam je razdragati
Tvrdo srce našeg kralja!«

I gle stoje oba pjevca
 Uz mramorne kolonade,
 A kralj sjedi na pr'jestolu
 Do kraljice svoje mlade;
 I svjetli se kano mjesec
 Kad sunčani zrak ugasne,
 A kraljica pored njega
 Sjaji poput zvijezde jasne.

Starac spodbi zlatnu harfu,
 Ter iz glasna grla pjeva;
 Uz zvuk blagi pjesma divna
 Po dvoru se razlijeva.
 U to mladić kano slavuj
 Popijeva staracem snova;
 Zvuk i žica glasno drkću
 K'o pljesnjivi zbor duhovâ.

O ljubavi pjesma glasi
 O divoti, bajnom Maju,
 O junačtvu dostojanstvu,
 O blaženstvu i o rajju.
 Glasne žice sve pominju
 Sto junačke kiti grudi,
 Što je slično i prilično
 I veseli srce ljudi.

Vitezovi gordi kralja
 Oboriše ruse glave,
 Ter slušaju divnu pjesmu
 I nebesnog Tvorca slave.
 A kraljica već nemože
 Razdragane duše kriti:
 Sa prsiju ružu trže
 Ter pjevač'ma na dar hiti.

»Narod ste mi pokvarili
 Sad bi htjeli i kraljicu?«
 Kralj k'o bjesan glasno viče
 I promjeni cvjet na licu.

Ter se britke čorde maša
I mladića s njom probode;
Mrka krvca rjekom šinu,
Mladić pade, pjesma ode.

Kano gromom poražena
Stoji družba slušalacâ,
A mladić se izdišući
Na očeve ruke baca.
Ugašene oči glede
Ukočeno na ubicu;
Starac uze mrtvo tijelo
I unosi na konjicu.

Ter nad njime proli suze:
Pišti, plače, jeca, kune,
Grčovito harfu hvata;
I trga joj zlatne strune,
I pred vrata dvorca stade;
Harfu bije o mramoru,
A potonji njeni glasi
Razležu se svud po dvoru:

»Teško tebi gordi dvore!
Potavnjelo tvoje lice,
Pod svodom ti nigda više
Negrmnule glasne žice;
Nek se same robski lanci
Izpod tvoga svoda ore;
Dok se tvoje grozne stjene
U prašinu nepretvore.«

Teško vami rukosadi
I u njima hladno vrelo,
Što gledate grdne rane
I to mrtvo, bljedno čelo!
Izčeznuli vodometi
Usanuli viti mlazi,
Udarilo grom iz neba,
Što god nadje da porazi!

A ti grozna ubojico,
 Prokleta ti loza bila
 I potomstvo i koljeno,
 I ime ti povjest krila.
 Propalo ti silno carstvo
 Kano snijeg lanjskog doba
 Izdali te svaki trudi,
 Nestao ti i trag groba!«

Starac kune nebo sluša . . .
 Dvor se surv'o, vihar vije;
 Sva ta slava, veličina
 Kano da ni bila nije.
 Samo jedan stupac stoji
 Od prokletog toga dvora
 No i taj se iz dna ljulja;
 I taj skoro pasti mora.

Mjesto bajnih djulistanâ
 Sad se vide gnjezda zmija:
 Niti javor sjene širi,
 Niti vrjelo tle probija.
 O imenu kralja nema
 Niti priče niti spjeva:
 On njem muče glasne gusle:
 To je kletva pjevačeva!

Ružica.

jesec trepti, zvijezde sjaje
Iznad glasna Samatovca;
Ja pogledah, mislim šta je?
Al evo ti starog lovca;
Diljka mu se k nebu koči,
I svijetle plave oči.

Sjedi mu se duga brada,
I svilena bjela kosa
Preko muških pleći pada;
A ja gledam kako rosa
Blagom vlagom pelen krjepi,
I jasike lišće strjepi.

»Da si zdravo momče mlado!«
Starac reče, ter se sjede;
Ja mu na to odvjeto dade:
»Ako Bog da stari djede,
Kakvi tebe gone bjese
Da pod krovom noćas n'jesi?«

Starac šapnu: »samo tiše,
Ja ti neću ništa kriti,
Na licu mi sudba piše
Da sam stranik kano i ti,
No Perun nas s neba brani
Ti se mene ne prepani.

Ja sam vjestnik ljepa glasa,
Krotki pastir voljnih jatâ,
Krvnik kleti crnih rasâ,
Vrag nevjere i razvrata:
Ja sam dobar duh priznanja
Bez pritvorstva i laganja.

Ja sam sjena tvojih djedâ
 Što se s cjelim svijetom mrazi,
 Što tudjinu nikad neda
 Da mu sveti zavjet gazi:
 Ja sam Hrvat dušom, tjelom:
 Vitez slovom, junak djelom!

Ti se dakle neboj mene,
 Nego zrini tu kraj Drave
 Nahode se neke stjene.
 Vječni uzor stare slave:
 Tu su gordi dvori stali
 A sad vidiš da su pali.

Tu stanova vodja moćni,
 Dika naše domovine,
 A sad samo dusi noćni
 Oko ove razvaline
 U liku se tencâ klate
 I zorom se nekud vrate . . .

U vojvode bješe čedo
 Po imenu ljepa Ruga
 Ti još takve n'jesi gled'o;
 Ni vila joj nebi druga:
 Ljepoti joj nemâ para
 Od Indusa do Kotârâ.

Još ni imam Dagestâna,
 Niti kalif od Bagdâda,
 Niti dauphin Frankistâna,
 Niti sultan Carigrada,
 Niti emir od Maroka
 Napoljubi ljepšeg oka.

Jednoć junak družbu svoju
 Protiv Hunâ u rat digne
 I u ljutom padne boju,
 A djevojci vjestnik stigne,
 Ter joj kaže: »i kod Save
 Ub'jen ti je Vjekoslave!«

A lijepa sirotica
 Obojice raku kaje,
 Sad dragoga a sad otca
 I cviliti neprestaje;
 Tuga bi joj manja bila,
 Da je jednog izgubila.

Podlegoš zli Tartari
 Sve ih snadje sreća huda
 A Ružicu poglavari
 Mole skromno da se uda,
 Ali mani, ljepa Ruža
 Nenalazi lako muža:

Ona neće velikaša,
 Niti sluge ni ministra,
 Nit' sudskoga burgijaša,
 Nit' plemića ni filistra;
 Ona neće inog braka
 Nego samo za junaka.

A vjestnici i telali
 Kano hrti lakokrili
 Po svuda se razbježali;
 Već se kupe momci čili
 I sve što se u se uzda
 Krilonoga konja uzda.

Skoro zatim igra sljedi:
 Najsretniji u tom krugu
 Tko igrača sve pobjedi
 Zadobit' će ljepu Rugu:
 I eto mi sviju svatâ,
 I zvat će se ban Hrvatâ.

Za večeras mnim je dosta,
 Tjelo moje sankâ žudi,
 A svršetak što mi osta
 Čućeš kada dan zarudi.
 Starac presta, nedovrši
 A meni se kosa strši.

»Neplaši se mili rode,
Ovdje nema zloga duha,
To su samo žubor-vode .
Što se tvoga kosnu uha«
Starac više neponavlja
A meni se prizrak javlja.

No gle čuda, šta je ono?
Oholi se dvori bjele
I teško ljulja zvono,
Rêk' bi da se puci sele;
Kakvi puci i seoba,
Ta tome su prošla doba?

Tu azdije teške zveče
Tu kalpaci sjajni bliste
I tanka se perja preče
I tresu se k'o kad liste
Kolebaju vjetri nagli:
Tako, puši, dimi, magli

Tu džilita laka zvizda,
I ori s štropot štita,
Tu se konj i junak gizda,
I lome se koplja vita;
A s balkona divna dvora
Svijetli se kano zora

Liepa djeva, i sijetna
Kobni izhod igre čeka;
No zaludu nije sretna,
Jer Hrvata želi seka
A od družbe netko viče:
»Tu se himbe nepriliče!«

Neki Ulrich, vitez Gotâ
Na prevaru zaklad dobi
Ali ona neće skota:
Za nju n'jesu gotski robi, —
Ter se s kule na vrat stište,
Al još traje pozorište,

Jer Hrvati svoga bana
 Što bezočno s njima igra
 Na sto ljutih jataganâ
 Raznesošê zubom tigra;
 Uplašeni bježe Goti,
 Jer ih Ulrich osramoti

Ja se dugo obazira
 A s vršine Samatovca
 Nesta dvora i turnira,
 I izčeznu sjena lovca;
 Što ja misli, krvca toči,
 To mi sjena vara oči:

Samo drevne razvaline
 Pominjući staru slavu
 Stoje sredi gluhe tmine
 I ponosno dižu glavu;
 Drava teče, ljiljan niče
 A o djevi zivu priče;

Samo kad-kad guslar sjedi
 Kad po zlatnoj kosne žici
 Uz gusle nam pripovjedi
 O hrvatskoj zatočnici:
 Vremena nas toga sjeti
 I započne pjesmu pjeti;

»Vrjeme bježi, puci tonu:
 Jedan vene, drugi niče,
 A Hrvatska još neklonu
 Nego plačnoj djeci kliče:
 »Na noge se gorski lavi,
 Vrjeme teče, neboravi!«

~~~~~

Pokajanje.

Uranio Ulan-aga
 Ter doziva ljepu kadu:
 »S bogom Sedlo dušo draga,
 Ja ostavljam tebe mladu
 I nejaka moga sina
 Alagića Huseina.

I polazim niz Kotare,
 A ako bi tamo pao
 Nek ti djete suze tare,
 Nebudi ti mene žao,
 Kad nestane sjena moga
 Ti se udaj za drugoga.

I prihvati zlatne ključ
 Blaga što su tekli djedi.«
 Aga zbori i umuč
 A Sedla ga tužno gled
 Niz lice joj plamen gori,
 Ter ovako njemu zbori:

»S bogom poš'o aga smjeli
 Nek te prorok s neba štiti
 Gdje se ljuti megdan djeli
 Minuo te džilit viti,
 A o meni nemaj brige
 Već mi češće šalji knjige;

A ako te udes srete,
 Da u ljutom padneš boju,
 Nek te samo Turci svete,
 Ja ću naći raku tvoju:
 Na tvoje ću pasti krilo
 Da ti nebi žao bilo.«

Sjetan junak rječi pazi
 I grozna ga prjetnja smete,
 Ter niz dvore tiho slazi
 A već hitre sluge lete
 I čila mu konja vode;
 Plač se čuje, Ulan ode.

Ostavljena Sedla cvili
 I proroka s neba kliče,
 Da se na nju tužnu smili,
 A plačno joj djete viče:
 »Ah necvili mati draga,
 Vratit' će se Ulan-aga!«

Ona plače danom, noći
 I čarobne čine pravi,
 I nada se da će doći;
 Sto put joj se u snu javi,
 Čineć joj se da ga spazi,
 Al na javi nedolazi.

U to nešto poljem gmiže
 Rêk' bi da se čalma bjeli,
 Kad domilja dvoru bliže
 Od srдца se razveseli:
 »To je vjestnik iz Kotarâ,
 Sa pozdravom gospodara?«

Al kad tamo ide sluga:
 Stari Sadik, sjede brade,
 No ne vodi sobom druga,
 Jer u Liki aga pade,
 I sva su mu legla braća,
 A starac mu konja vraća.

O vratu mu uzda visi
 Ah dop'o je ljute muke:
 Gorski su ga grizli risi
 I skratili obe ruke;
 Tužni starac pred nju stade
 I priča joj svoje jade.

A nesretna aginica
 Kose guli, čadru para
 I k'o sinja kukavica
 Na hladno se tle obara;
 I pogledav preko Unne
 Nepokornu Liku kune:

»Stjenje mračno, Liko kleta
 Sinovi ti robljem bili
 I stranici ovog svijeta;
 Za tudju se krunu bili,
 Kosila ih turska pala
 I s rata ih nečekala.

A pjesnika zlatna žica
 Grmila im iznad groba
 Uz uzdisaj udovicâ,
 A ti nosi ime roba;
 Pod nožem ti čeda rasla,
 I pod puškom stada pasla!«

Od iztoka zora svita
 A sunašca žarki luči
 Sjaje po vrh Velebita;
 Mutni talas Unne hući,
 Uz Hallana lomna brda
 Sviloruna bleje krda.

A Hrvat se na šešanu
 Naslonio stražu čuva
 I na srdcu taji ranu;
 Oko mu je munja suva
 Što iz vedra neba sjeva,
 I žalostnu pjesmu pjeva:

»Nedaleko onog bora
 Gdje zgažena tuži trava
 Od sto ranâ i umora
 Ulan-aga tiho spava!«
 Sedla začuv rječi kobne,
 Uzna odmah znake grobne,

Ter na tihu raku stade;
 Oganj planu, puška puče,
 Mrtva bula na grob pade
 A graničar brke suče,
 I do mala začuv graju,
 Začudi se dogodjaju.

I sad borić širi grane
 Kraj agine tihe rake
 Toli divno oplakane;
 Putnik tuvi kobne znake
 I kad koji kraj njih mine,
 Na raku mu pelen vine.

A graničar i sad straži
 I na srceu ranu lječi,
 Ranu lječi, bolu blaži
 Na umu mu tužne rječi:
 »Unna teče, val se bjeli
 No što braću od nas djeli?«

Vazдушna Ladja.

(Po Ceidlitz-u.)

ad valovi oceana
 Trepte zvjezde s neba vedra
 A po njima ladja plovi
 I nosa se na sva jedra.
 Negiba se jambor viti
 Nit se na njem stjezi šire,
 Već topovâ grozne cjevi
 Proz mangale gluho vire;

Na njoj nema kapetana,
 Nit' se mornar ljestvom penje,
 Nit' se boji nagla vihra
 Nit' joj hudi tvrdo stjenje.

Otoka je u tom moru:
 Mračno stjenje od granata,
 A na njojzi hladna raka
 Grli cara zakopata.

Zakopa ga krvnik kleti,
 Kome zada ljute rane:
 Ter navali velju ploču,
 Da iz groba neustane.
 Svakog ljeta poslje smrti
 Kad ponoćni časak zvoni
 Vazdušna se ladja krene,
 I tihu se brjegu skloni;

Tad se on iz rake diže
 I ide joj tiho i gluho,
 Treugoljni nadjev šešir
 I obično plavo ruho.
 I prekrstiv trome ruke,
 Glavom klonuv, provi šeće:
 Za timom se tiho sjedne,
 A ladja se dalje kreće.

Car Franciji miloj grede
 Gdje ostavi stražu svoju
 I prestola zemnu slavu
 I jedinca u povelju.
 A kad pridje rodnoj zemlji
 Na brjegove hitro skoči:
 Hrabro mu se srdce smije
 I vitlaju plave oči.

I hodeći niz obale
 Doziva si po imenu:
 Suratnike i vojvode,
 Da se s njime u rat krenu;
 Al spavaju grenadiri,
 Gdje se brza Laba vije,
 Neke ruske sante leda,
 Neke žarki pjesak krije.

Nečuju ga generali
 Jer u ljutom paše boju,
 A neki ga izdadoše
 Prodav britku sablju svoju.
 Ljutit nogom o tle bije.
 Ali osim sinjeg mora
 Što kraj njega vale diže
 Nitko neda odgovora.

Car i sina mlada zove,
 Da u nuždi otca spase,
 I nudi mu polu svjeta,
 A Franciju samo za se;
 No u nadi i mladosti
 Nemila ga smrt udavi
 Man ga otac tužni zove,
 Ni on mu se nepojavi.

Tad on muči i uzdiše;
 I dok rujna žora grane
 Niz lice mu suza toči
 I oko mu neusane;
 Mahnuv rukom, spustiv glavu
 Timona se opet segne,
 I obratnim putem plovi
 U raku se hladnu legne.

S a n.

oš Kazbeku zora rujna
 Nepomoli svoje luče,
 A u snu me mačta bujna
 U daljinu tuđu vuče
 I tako se meni kaza,
 Da proz magle sunce sija,
 A ja da sam vrh Kavkaza,
 Da poda mnom Deralj zija.

Deralj zija, Terek hući
 A mujezin, sin proraka,
 Poludnevnu dovu uči
 U to na me iz visoka:
 Iznad Šata or'o gače,
 Valjda mu je ljuta hala
 Izvukav se izpod draže
 Male tiće progutala?

Ja pogleda timor Šata
 A or'o se dalje krenu
 I na vrhu Ararata
 Prisjede se na kamenu
 A u tome zora rudi,
 Tjelo mi se ledom guri
 Ja se trznu i probudi,
 A kud krenu or'o suri?

Čemu ovi sani slute,
 Što mi duša mira nema?
 Opet mi se misli spute
 Ja se smiri i zadržema
 Kad al opet ljuta guja
 Iz zdrijela otrov pljuje
 I obmotav vrat kraguja,
 A soko je kljunom kljuje.

No i to je mačta gola
 Ja se trgoh, a na javi
 Nema zmiije ni sokola
 A meni se srdce stravi.
 Od iztoka zora svita
 A vjetрови magle mute,
 Ja se dugo, dugo pita
 »Čemu taki sani slute?«

I opet me san obleće
 Ja se snova obezumi
 Kad uvidjoh čudo veće
 Da poda mnóm Pontus šumi;
 More šumi, vali pjene
 A ratne se lome ladje
 I pucaju o stijene,
 Avaj Bože što me snadje?

Tu se težki baljemezi
 Plamenijem okom glede,
 Tu lepeću ratni stjezi,
 Tu se kočе velje grede,
 A kraj moga malog čuna
 Što valove bjesne reže
 Skupio se roj barbunâ
 I uzpored s njime bježe.

Ja na tužni prizor zrinu
 Ali što mi oko vidje?
 U pučinu ladje ginu
 A moj čunak brjegu pridje;
 Tu ostavi laka vesla;
 Kamo krenu morsko jato
 I kuda me mačta nesla
 I sad mi je nepoznato.

Neveselo sunce granu
 Ja se digoh i razabra
 Niz lice mi oganj planu
 A suze mi k'o iz čabra

Tekuć crven plamen gase.
Sve što sladka mačta stvori:
Lomne gore i talase,
To mi gorki jav obori.

Lažna nado, sudbo gorka
Tamne li su vaše sjene,
A jasna je pogvorka;
»Potok teče cvijet vene!«
Tako moja mladost gine
Čekajući boljeg časa
No bez mile domovine
Nema nigdje za me spasa.

Zaludu me mačta vara
I iz mene časom pravi:
Sad stranika, sad ladjara
Kad mi šapće razum zdravi,
Da to nije Ebrus gore,
Što se diže iznad mene,
Nego klanci Crne-gore,
Klanci gorke uspomene.

Moj Grob.

Kad posjede moje vlasi,
Kad mi starost snagu svlada,
Kad zazvone zadnji časi,
Il me zovnu iznenada
Plutonovi poklisari,
Da me sobom preko Lete
U ad vozi Haron stari,
Onda s Bogom ostaj svjete.

Nezovite starih bakâ,
Da nada mnom drže vjeće —

Niti popa, niti djaka,
 Da mi pale žute svjeće;
 Nekopajte za me rake
 Gdje vi rekne crni popo,
 Nego medju slobodnjake,
 Tamo mi se djed zakop'o.

Nemol'te se za me Bogu;
 Nemećite na me ploče,
 Da se i ja dići mogu
 Kad iz groba mrtvi skoče;
 I pri tome divnom piru
 Prije no se tamo krenem
 Ostav'te mi moju liru,
 Da zapjevam kad se prenem.

Napišite na mom grobu:
 »Tu je težki grješnik pao,
 On neliči crnom robu,
 Jer se roba prezirao,
 Niti igda psaltir čita
 Niti crnog popa sluša;
 I nigda ga nezapita,
 Kuda će mu grješna duša.«

I neka se kad-kad djaci
 Oko mene mrtva skupe,
 Kad na mojoj mirnoj raci
 Zazvekeću pune kupe
 Neka moje pjesme poju,
 Nek se šale i vesele,
 I čepaju raku moju,
 Dok se k meni nepresele.

T u g a.

jevao bi nemogu od tuge:
 Ljute rane grudi moje tište,
 Braća moja u nevolji pište;
 Plakao bi, nemogu od ruge,
 Jer plakati smješno mi se kaže;
 Mužko srdce s njime se neslaže.

Šetao bi po zelenu viru,
 Potonu mi orahova ladja;
 A na srdcu, gdje se želja radja,
 Nešto nuka: »de prihvati liru,
 De zapjevaj, da te tuga mine,
 Da ti mladost zaludu negine!«

Srdce nuka, tok se pjesme lije:
 Poslušna je u rukama lira;
 Ali srdce, ono nema mira;
 I tužno mi u prsima bije,
 A suza mi bljedo lice rosi,
 Jer Krajina teške lance nosi!

Prošlosti.

jećaš-li se onog dana,
 Sjećaš-li se one noći
 Kad sam grozne suze lio
 I sjedio u samoći,
 I k'o grješnik u daljinu
 Iz rodnoga izgnan kraja,
 Kad sam gled'o plačnim okom
 Stranu moga zavičaja,

Na mome se tužnom srdcu
 Uspomene gorke rode,
 Jer mi onda napomene
 Prepaćene prjeke zgođe:
 Kad sam pjev'o, kad sam plak'o,
 Za Poljkinjom mladom strada,
 No ni jedno neizlječi
 Mojih ranâ, moga jadâ.

Jer mi ode ljubav prva,
 Udes mi je gorka uze
 I sad kad mi na um pane
 Ja prolijem gorke suze.
 U samoći pokoj tražim,
 Da olakšam moje grudi
 No zaludu za njom plačem
 Suza mrtvog neprobudi.

Ni sad za njom mira nemam
 I muče me moje misli,
 I tamo me maćta nosi,
 U poljane hladnoj Visli;
 Kad me trudna sanak svlada
 Njena mi se sjena javi
 Ja je dugo dugo gledam,
 I zbori mi k'o no javi:

Doći će ti, doći, doći:«
 Tako mene sanak vara,
 Ali java sve razori
 Što nevina mačta stvara;
 Ja se trgnem i probudim
 Ali kamo moja mila?
 A tužno mi srdce kaže:
 »To je samo mačta bila!«

U to rudi rujna zora
 A mala se lampa gasi;
 Ja pomislim sam u sebi:
 Na što ova tlapnja glasi?
 A java me na pomene
 Uspomene one jadne,
 A niz bljedo moje lice
 Iz oka mi suza padne.

Ljiljan.

(hrvatska legenda.)

Tamo gore na vrh Velebita
 Stoje sljedi razorenih dvorâ;
 Čvrsti svodi i visoke stijene
 Kažu znake nekadašnje slave,
 Gdje za doba naših pradjedovâ.
 Ohol plemić u Hrvatskoj bješe;
 Vrani konji i sivi sokoli,
 Lakokrili hrti i ogari,
 I lijepa u naručju snaša
 Bjehu cigla radost velikaša.

Sve djedovsko na toware blago:
 Vrane konje i sive sokole,
 I crvenu kabanicu s tjela,
 Sve bi dao osim svoje časti
 Za Nikolu štitonosca svoga,

Jer mu sto put spasi rusu glavu:
 Sad od kljuna ranjena sokola,
 Sad od krila velebitskog orla,
 Sad od zuba planinskoga vuka,
 Sad od sablje hrvatskog hajduka.

Jedne noći plemić otišao,
 Lov loviti po gori hoditi;
 No ne vabi hrte ni ogare
 Niti uze konja ni sokola,
 Niti teška pradjedovska štita
 I tek sunce pomolilo lice
 Povrati se do bijele kule
 I u dalji uzreh štitonosca:
 Tužan sjedi pod ogranci duba,
 I uz njega potvorena ljuba.

Planu junak paklenijem bjesom,
 Ter se lati luka i tetiva:
 Zrakom zviznu smrtonosna strjela,
 Strjela zviznu, štitonosac pade;
 Plemić zove u jaroosti sluga,
 Da kopaju raku u dubljinu
 Da mu u nju sakriju sramotu,
 Nevjernicu da vodeđu živu,
 Da je bace pred nesito zvere
 Da mu ime okaljano pere.

Malo tome vrijeme postojalo
 Pred plemića mladi pastir stupa
 I pruža mu vilovito cvjeće;
 On ga uze sebi u njedarca
 A kad sutra jutro osvanulo
 Nestade mu dara iz njedara;
 Zaludu ga po skutovi traži
 Nevin ljiljan od grješnika bježi:
 Na staro se svoje stablo vrati,
 Ter na raci pravednika cvati.

Još za goru nezamaklo sunce
 Al evo ti mladoga pastira,
 I nudi mu ljiljan na uzdarje;
 »Nati biljku dragi gospodaru
 I ovu sam s groba utrgao
 Ona onoj jučerašnjoj liči;«
 Plemić cvijet od pastira uze
 I otvara gvozdena sanduka
 Ter pod bravu zaključava cvjeće,
 Misleć da mu propanuti neće.

A kad treći suton spusti krila
 Coban nosi ono isto cvjeće
 I na dar ga nudi velikašu
 Govoreći začudjenim glasom:
 »I taj sam ti na raci ubrao
 I nosim tebi za znak dara;
 Ostavi ga dragi gospodaru,
 Sutra ću ti drugi donijeti«
 Plemić usta da si i taj skrije
 Al gle čuda, jučerašnjeg nije!

Paklena ga obuhvati strava
 Ter na straži kod sanduka stoji,
 Da mu nebi ljiljan utekao;
 I prevrće svakojake misli:
 Sad mu padnu na um stari dani
 Sad Hrvati, sad čestoki rati
 Sad ga teški oblećuju sjeti;
 A cvjeće mu izčeže iz ruke ...
 U stravi se sjeti ljube svoje,
 Jer se duha i junaci boje.

Ali gdje se potvorena Kosa?
 Gorske su je prihvatile vile;
 Obdan s njima vilsko kolo vodi
 Obnoć vraća ljiljan utrgnuti,
 I vrelom ga suzom polijeva.
 I sad cvjeta čudnovato bilje

Izpod hlada granatoga duba;
 Srušeni su ponositi dvori
 I čemera napominju vaje,
 Da ubica crne grjehe kaje.

I kada se sljepi guslar svrati
 Pred ostatke nekadašnje slave
 I lati se lučca zveketnoga
 Da djedovske uspomene buđi,
 U zića mu crni grješi zuje;
 Unna teče razvalina tuži
 Oko njih se zli duhovi klate
 I bliskaju polunoćni luči,
 A čude se Hrvatice ljepe,
 Što duhovâ i junaci strjepe.

S a s t a n a k.

U slobodnom Frankistânu
 Dok su kepci carevali
 Nije nitko ni po danu
 Smio da se gdjegod šali,
 Jer ako bi i štogodj rek'o
 Protiv kralja ili pape
 Bezplatnu bi sobu stek'o,
 Bez kreveta i kanape.

I čim bi se i u šali
 Napisalo ime čije,
 Stajao bi već u sali
 Kano rekoh, bez kirije;
 U Parizu glavnom gradu,
 Govori se priča stara:
 »Netko ima gospu mladu,
 I s njome se češće kara;

Jedan put se par poruži;
 Niti pije, niti jede;
 Žena sudu muža tuži,
 I hoće se da razvede.
 Proces traje, vrijeme teče,
 Sud ih miri i odlaga,
 I napokon jednom reče,
 Da im ništa nepomaga.

Pomiri se žena s njime
 I mirno se doma vrati,
 Ter napisav muža ime,
 Policiji gradskoj prati.
 A i starac mržnju taja,
 Na isto ga vrag naždene,
 Ter podkupi policaja,
 Da napiše ime žene.

Kroz rešetke mjesec sjaji;
 Knjige stoje otvorene;
 A već trče policaji,
 Da hvataju obtužene.
 U tamnici starac sidje,
 Al evo ti prjeke zgode
 Brava grmi, koga vidje?
 I ženu mu n lad vode!

Priznaci.

Ex ungue leonem.

o pandži se lav uznaje,
A magare po ušima,
Slušaj pseto kada laje.
Gledaj vola po rozima,

Po poletu sokolove,
A po zubu ljuta tigra,
Po očima vitezove;
Pazi djete kad se igra.

Gledaj konja kada leti,
A djevojku kada sjedi,
Kukavicu kad se sveti,
A junaka kad pobjedi.

A bivoli mnogo liče
Na ilirske diplomate:
Jer se prvi s rozi diče.
Drugi mrze na Hrvate.

Iz opitnosti.

a vjerujem svakoj ženi,
Da iz groba neće stati
Kad joj raka pozeleni
I kad na njoj čirnjak cvati;

Ja vjerujem u sve živo,
U sve što mi vidi oko,
Budi pravo ili krivo,
Ili nizko ili visoko.

Ljubim djaka koji pamti,
A tamnicu kada plamti,
Učitelja kad što znade
I djevojke dok su mlade,

Crnog popa kad ga nije,
I dvonožne one zmije,
Koje n'jesu posve ljute,
Advokate koji ćute.

A nadam se sam u sebe
I u svoje čilo zdrjebe,
U proljeće kada grane
I u zoru kada svane

Obećanju kad se sdjela,
Snjegu kad je njiva bjela;
Smjehu dokle živu lude,
Dobru kada zla nebude.

Dvije zmije.

Iušaj pobre divna čuda,
Čuda doslje nečuvena:
Jednom krene neka žena
Da se šeće pored pruda

Ni sam neznam šta je htela:
Il' je jednom smilje brala,
Il' je drugog milovala,
No svoga je za nos vela.

A na putu zmija ljuta
Savila se u svom krugu,
I upoznav svoju drugu
Ujede je dva-tri puta.

Ali slušaj šta se speti:
Ljutica se mrtva pruži,
A sestra joj put produži,
I ujedca neosjeti.

Neznalica i sad mnije,
Da od zmije nema ljeka,
A zar nije naša seka
Sto put ljuća same zmije?

Koga ona zubom lati,
Tome bilje nepomože;
Nje te spasi višnji Bože,
Jer ćeš mani vraća zvati.

X. Y.

ivni pjevče da si takve čudi:
Da ti srdce bije za slobodu,
Tko te nebi nosio u grudi?
Ti si bio dika svome rodu,
Dok nepriši tudjin zvijezde na te:
Dok za zvonce neizda Hrvate.

Jednom Popu.

(koji bi rado bio pjesnik.)

ijaj popo mjedena bakrača,
Bakrač dimi kad se s njime maše,
Ali n'jesi rođen za pjevača,
Jer su pune plama pjesme naše;
Nije vrana sokolova leta,
Niti crna pamet za pojeta.

Djevojci F. K.

Edovršiv dvajest godâ
Svi se tebi mali čine:
I plemići i gospoda;
Al kad mlado doba mine,
Kad postaneš stara cura:
Sjede kike, prazne vreće,
Otišla bi za pandura,
No ni on te onda neće.

Jugoslavenstvu.

Udo djetе, nenabijaj kabla,
Imenom se ponose Hrvati,
Ni jedan se iz njih neće zvati
Suha klipa od lipova stabla.
Čelično je srce u junaka
Hrvat neće na zastavi raka.

N. Svačijakoviću.

Ti si nadri-novinar,
Mažeš članke za dinar,
Nosiš kožu na pazar;
Dakle larmaj, lupaj, viči;
No pero ti istom liči
Kano oklop na djetetu
Ili sedlo magaretu.

Oče naš Gospe. L. R.

Ba sam strastno zaljubljena
 I u popa i u djaka;
 Dok još nebjuh zaručena:
 Na godinu prije braka,
 Još me onda ljubav muči,
 I majka me doma uči:

»Budi vjerna i poštena,
 Ali osim muža tvoga
 K'o i svaka druga žena,
 Ljubi ćerko i drugoga;
 Primi svašto, što ti nudi,
 A ni zakim nepoludi.«

Panslavizam.

Bunište je carstvo petla,
 Kud se baca stara metla,
 Stara metla, stara čizma
 I ideja panslavizma.

N. N.

Sa demonskom pizmom, zlobom,
 Sadit' ću ti ja nad grobom:
 Bjeli glogić, crno trnje;
 Ime će ti biti crnje
 Nego da te vrazi čadje,
 Jer što iska to i nadje.

Sadržaj.

Predgovor	3
I. Pjesme moje	5
II. Hrvatskoj	6
III. Velebitu	9
IV. Zavičaj	10
V. Napoleonu Prvom	12
VI. Hanibal	16
VII. Aleksander Veliki	21
VIII. Cir i Krez	24
IX. Vjenčanje	27
X. Skender-beg	30
XI. Arnauti	33
XII. Pljenik	34
XIII. Darovi	37
XIV. Kob	40
XV. Glava za Glavu	45
XVI. Odbjenik	49
XVII. Djedi Moji	53
XVIII. Zalog	54
XIX. Odgovor	56
XX. Zamjena	59
XXI. Kletva pjevača (po Uhland-u.)	64
XXII. Ružica	68
XXIII. Pokajanje	73
XXIV. Vazдушna ljadja (po Ceidlitz-u)	76
XXV. San	79
XXVI. Moj Grob	81
XXVII. Tuga	83
XXVIII. Prošlosti	84
XXIX. Liljan (hrv. legenda)	85
XXX. Sastanak	88
XXXI. Priznaci	90
XXXII. Iz Opitnosti	90
XXXIII. Dvije zmije	91
XXXIV. X. Y.	92
XXXV. Jednom Popu	92
XXXVI. Djevojci F. K.	93
XXXVII. Jugoslavenstvu	93
XXXVIII. N. Svačijakoviću	93
XXXIX. Oče naš gospe L. R.	94
XL. Panslavizam	94
XLI. N. N.	94

Errata Corrige!

Strana	4 redak	1 mjesto	appreciée	čitaj	apprecié
"	4	2	elevées	"	élevées
"	10	27	spvaja	"	sdvaja
"	11	12	I	"	U
"	12	29	izmedju	"	izmed
"	19	33	ne	"	se
"	56	24	Sto	"	Što
"	30	16	žalje	"	šalje
"	38	17	to	"	ti
"	39	19	im	"	mi
"	39	29	njime	"	njim
"	40	1	sinširovo	"	šimširovo
"	50	24	jatanaga	"	jatagana.

89 France

Oglas. :

Sljedeća djela mogu se dobiti u knjižari Albrechta i Fiedlera u Zagrebu:

Različite Pjesme prvog doba Danila Medića
6 p. t. u osmini, cijena 50 n. a. v.

Konrad Vallenrod junački epos A. Mickie-
vicza preveo s komentarom Danilo Medić
6 p. t. u osmini, cijena 50 n. a. v.

Staatsrechtliche Stellung Polens, seine
Vergangenheit und Zukunft im Gebilde
der civilisirten Staaten. Wien 1873.

Na znanje.

Sljedeća djela ugledati će svijeta do konca
rujna tekuće godine:

Različite Pjesme drugog doba Danila Medića
6 p. t. u osmini.

Der „**Panslavismus**“. Aus den geheimen
Schriften eines politischen Flüchtlings.
15 Druckbögen in Oktav. Agram. 1873.

Die Parteien in Croatien und deren Be-
strebungen von N. N. Pest 1873.

Hrvatskoj mladeži napisao N. N. u Pešti
1873.

Beleuchtung über die orientalische Frage.
Agram 1873.